ODLOČBA KOMISIJE

z dne 20. aprila 2004

glede podpore, ki jo je Francija izvrševala v korist Zadruge za izvoz francoskih knjig (CELF)

(notificirano pod dokumentarno številko K(2004) 1361)

(Besedilo v francoskem jeziku je edino verodostojno)

(Besedilo velja za EGP)

(2005/262/ES)

KOMISIJA EVROPSKIH SKUPNOSTI JE —

ob upoštevanju Pogodbe o ustanovitvi Evropske skupnosti in zlasti člena 88, odstavek 2, prva alinea Pogodbe,

ob upoštevanju Sporazuma o Evropskem gospodarskem prostoru in zlasti člena 62, odstavek 1, točka (a) Sporazuma,

po tem, ko je povabila tretje osebe, da predstavijo svoje pripombe v skladu z navedenimi členi [1], in ob upoštevanju teh pripomb,

ob upoštevanju naslednjega:

I/ **POSTOPEK**

(1) Sodišče prve stopnje Evropskih skupnosti je s sodbo z datumom 28. februar 2002 [2] razveljavilo člen 1, zadnji stavek, odločbe 1999/133/ES Komisije z dne 10. junija 1998 glede državne podpore za Zadrugo za izvoz francoskih knjig (CELF) [3], ki je določal, da:

> *„Podpora, namenjena Zadrugi CELF za obravnavo naročil na drobno knjig v francoskem jeziku, je podpora v smislu člena 92, odstavek 1, Pogodbe ES. Ker je francoska vlada pozabila Komisijo uradno obvestiti o tej podpori pred njeno izvršitvijo, je bila le-ta podeljena nezakonito. Podpora je kljub temu združljiva s Pogodbo, saj izpolnjuje pogoje za izjemo predvideno v členu 92, odstavek 3, točka (d) te Pogodbe.“* [4]

(2) Ta sodba je sledila dolgemu postopku, katerega glavne faze so povzete tu spodaj.

A/ *PRVA FAZA POSTOPKA*

(3) S pošto z datumom 20. marec 1992 je Mednarodna distribucijska in založniška družba (SIDE), ki se predstavlja kot *„francosko podjetje, ki deluje na trgu izvoza knjig in ki mora prenašati konkurenco založniške zadruge, ki je upravičena do državne podpore“* [5], vzbudila zanimanje Komisije za ukrepe podpor za promocijo, prevoz in trženje, ki so jih francoske oblasti dodelile zadrugi CELF, podpor, ki niso bile predhodno prijavljene pri službah Komisije, v nasprotju s členom 93, odstavek 3 (danes člen 88, odstavek 3) Pogodbe.

(4) S pošto z dne 2. aprila 1992, je Komisija, ki je spomnila francoske oblasti, da mora biti vsak načrt, ki skuša uvesti ali spremeniti podpore, predhodno prijavljen pri njenih službah, zahtevala, da jo francoske oblasti poučijo o naravi in namenu ukrepov podpor, ki jih je omenila družba SIDE.

(5) Francoske oblasti so s pošto z dne 29. junija 1992 Komisiji potrdile obstoj podpor v korist zadruge CELF. Natančneje so obrazložile, da so s pomočjo teh ukrepov skušale nefrankofonske države seznaniti s francosko literaturo in francoskim jezikom, in da je bilo v ostalem zadrugi CELF zaupano vodenje treh programov enkratnih podpor, prav tako namenjenih lajšanju dostopa do francoskih knjig oddaljenim bralcem.

(6) S pošto z dne 7. avgusta 1992, je Komisija družbi SIDE potrdila obstoj podpor v prid zadrugi CELF, točneje obrazložila njihov namen in jo poučila, da ti ukrepi niso bili prijavljeni. Obrazložila je, da kljub vsemu sporne podpore po vsem videzu niso take, da bi neugodno vplivale na izmenjave med državami članicami. V teh razmerah je bila družba SIDE povabljena, naj predstavi svoje pripombe.

(7) S pošto z dne 7. septembra 1992 je družba SIDE Komisiji dala vedeti, da namerava vložiti tožbo zoper diskriminacijski značaj [6] ukrepov in posledice, ki jih imajo na trgovanje znotraj Skupnosti, ne da bi pri tem oporekala kulturnemu cilju Ministrstva za kulturo, ki deluje v skrbi za razširjanje francoskega jezika in francoske literature.

---

[1] UL C 366, 5.12.1996, str. 7.

[2] Sodni primer T — 155/98, Mednarodna distribucijska in založniška družba (Société Internationale de diffusion et d'édition (SIDE)) c/ Komisija, PSES str. II — 1179.

[3] UL L 44, 18.2.1999, str. 37.

[4] Podčrtana poved ustreza povedi, ki jo je Sodišče razveljavilo.

[5] Izvleček iz pošte družbe SIDE z datumom 20. marec 1992.

[6] Družba SIDE zlasti opozori, da ji je Ministrstvo za kulturo odklonilo dostop do podpor, ki so dodeljene zadrugi CELF.

(8) Potem ko je Komisija začela s presojanjem spornih ukrepov, ni obdržala ugovore družbe SIDE in je menila, z odločbo z datumom 18. maj 1993 ([7]), da ob upoštevanju posebnega položaja konkurence na področju knjige in kulturnega cilja teh programov podpore, izjema, ki jo predvideva člen 92, odstavek 3, točka (c) (danes člen 87, odstavek 3, točka d)) Pogodbe, zanje uporabna.

(9) Družba SIDE je s tožbo z dne 2. avgusta 1993, ki jo je predložila Sodišču, hotela uveljaviti razglasitev ničnosti te odločbe. S sodbo z dne 18. septembra 1995 ([8]) je Sodišče deloma ugodilo prošnji družbe SIDE s tem, ko je razglasilo odločbo Komisije z dne 18. maja 1993 za ničnostno, toda izključno, kjer se nanaša na določene ukrepe v korist naročil na drobno.

(10) V ostalem je Sodišče potrdilo naslednje tri programe podpore, ki jih vodi zadruga CELF na račun države :

(a) podpore letalskemu tovoru ali letalskim poštnim torbam,

(b) program „Stran na Stran“ ([9]) (podpora distribuciji knjig v francoskem jeziku v državah Srednje in Vzhodne Evrope),

(c) „Program Plus“ (univerzitetni učbeniki v francoskem jeziku, namenjeni študentom podsaharske Afrike).

(11) Sodišče je ocenilo, da je Komisija pridobila dovolj podatkov glede teh treh zadnjih programov, da je lahko upravičila ugotovitev, da je njihov vpliv na pravilno delovanje konkurence zanemarljiv. Sodišče zlasti spomni, da je lahko vsak operater, ki je izpolnjeval posebne pogoje, določene s temi programi, poleg zadruge CELF vložil prošnjo za subvencije. Jasno je izrazil, da tožnica ni predložila nikakršnega elementa, ki bi dokazal, da podelitev teh treh programov podpor lahko vpliva na trgovanje med državami članicami.

(12) Sodišče je sklenilo, da Komisija lahko sprejme odločbo, ki je naklonjena tem trem programom podpor, ki jih vodi zadruga CELF, in da lahko zato zavrne navedene razloge družbe SIDE kot neutemeljene.

(13) V ostalem Sodišče opozori, da „*Glede kulturnega cilja spornih podpor se sprti strani strinjata, da je cilj, ki ga zasleduje francoska vlada, razširjanje francoskega jezika in literature*“. Sodišče vrh tega ugotavlja, da so bili podatki, s katerimi je Komisija razpolagala, ko je sprejemala odločbo z dne 18. maja 1993, vključno s tistimi iz pisma z dne 7. septembra 1992 sveta družbe SIDE, taki, da so podpirali njeno oceno glede resničnosti in zakonitosti tega cilja. V takih okoliščinah je Sodišče ocenilo, da je bilo mogoče zaključiti, da ocena kulturnega cilja spornih podpor za Komisijo ni predstavljala posebnih težav in da ni bilo potrebno pridobiti nadaljnje podatke za priznanje kulturnega značaja tega cilja.

(14) Kar zadeva nadomestila, ki so bila dodeljena izključno zadrugi CELF za naročila na drobno, je Sodišče nasprotno ocenilo, da bi morala Komisija začeti poglobljeno preiskavo razmer konkurence na tem področju, preden je izrazila svoje mnenje o združljivosti ukrepov s skupnim trgom.

(15) Sodišče je v točki 76 sodbe sklenilo, da bi morala Komisija začeti postopek, ki je nasproten členu 93, odstavek 2 (danes člen 87, odstavek 2) Pogodbe, in da je zato primerno razveljaviti odločbo Komisije z dne 18. maja 1993, „*kolikor se nanaša na nadomestilo dodeljeno izključno zadrugi CELF za kritje povišanja stroškov pri naročilih na drobno knjig v francoskem jeziku s strani knjigarn na tujem*“.

B/ *DRUGA FAZA POSTOPKA*

(16) Z odločbo z datumom 30. julij 1996, je Komisija odločila, v skladu s sodbo Sodišča z dne 18. septembra 1995, da bo odprla formalni postopek preiskave proti omenjenim podporam. Odločba o odprtju je bila objavljena v *Uradnem listu Evropskih skupnosti* ([10]). Tretje prizadete osebe, ki so bile povabljene, naj predložijo svoje pripombe Komisiji, so ji naslovile svoje komentarje v mesecih december 1996 in januar 1997.

(17) Na koncu te preiskave je Komisija sprejela novo pozitivno odločbo, odločbo 1999/133/ES.

(18) Družba SIDE je Sodišču predložila pritožbo z datumom 28. september 1998 z namenom, da bi bil člen 1, zadnji stavek, odločbe 1999/133/ES razveljavljen.

(19) Družba SIDE je nakazala naslednjih sedem možnosti razveljavitve :

(a) napaka pri postopku,

(b) pomanjkljiva utemeljitev,

(c) dejanska zmota,

(d) očitna napaka pri oceni,

([7]) Odločba NN 127/92 „Podpore izvoznikom francoskih knjig“ (UL C 174, 25.6.1993, str. 6).

([8]) Sodni primer T-49/93, Mednarodna distribucijska in založniška družba (SIDE) c/Komisija, PSES str. II — 2501.

([9]) Ki je postal kasneje program „Na vzhod Evrope“.

([10]) Glej opombo 1.

(e) kršitev načela nediskriminacije,

(f) kršitev člena 92, odstavek 3, točka (d) (danes člen 87, odstavek 3, točka (d)) Pogodbe,

(g) odsotnost skladnosti odločbe, ki jo načenjata člena 85 in 86 (danes člena 81 in 82) Pogodbe.

(20) S sodbo z datumom 28. februar 2002 je Sodišče razglasilo razveljavitev člena 1, zadnji stavek, te odločbe na podlagi očitne napake pri oceni, ne da bi imel za potrebno analizirati ostale možnosti, ki so omenjene v pritožbi.

(21) Sodišče je, potem ko je spomnilo na načela, ki izhajajo iz sodne prakse Skupnosti in se nanašajo na stopnjo medsebojne zamenljivosti proizvodov, menilo, da bi bila morala Komisija začeti s preverjanjem, potrebnim za pridobitev ustreznih podatkov, da bi lahko razločila trg za trgovsko posredovanje od tistega za izvoz knjige v francoskem jeziku na splošno.

(22) Sodišče ugotavlja, da je Komisija zato, ker tega ni preverila, zagrešila očitno napako pri oceni, s tem ko je obdržala trg za izvoz knjige v francoskem jeziku na splošno kot referenčni trg, medtem ko je bilo določeno, da je bila sporna podpora namenjena samo izvoznim posrednikom.

(23) Sodišče je sklenilo, da je bila Komisija v takih okoliščinah nesposobna koristno oceniti posledice spornih podpor na ustreznem trgu, in na tej podlagi razglaša razveljavitev člena 1, zadnji stavek, odločbe 1999/133/ES.

(24) Sicer pa so francoske oblasti predložile zadevo Sodišču Evropskih skupnosti 8. septembra 1998 z namenom razveljavitve odločbe 1999/133/ES, ker je odstranila v tem primeru uporabo člena 90, odstavek 2 (danes člen 86, odstavek 2) Pogodbe. Po mnenju Francije so sporne podpore dejansko imele za cilj nadomestiti stroške storitve v splošnem gospodarskem interesu, ki je bila zaupana zadrugi CELF s strani Ministrstva za kulturo.

(25) Francoska vlada je trdila, da izhaja iz člena 92 in člena 93, odstavka 2 in 3 (danes člen 87 in člen 88, odstavka 2 in 3) Pogodbe, da se, v nasprotju z obstoječo podporo, ne more izvesti nove podpore, preden ne bo proglašena za združljivo s skupnim trgom, razen v primeru, ko je podjetje, ki izpolnjuje ukrepe, zmožno izpolnjevati pogoje za izjeme predvidene v členu 90, odstavek 2, Pogodbe. Francija je zagovarjala stališče „nujne“ neuporabnosti obveznosti do odloga v primeru dodeljenih podpor nekemu podjetju, ki je zadolženo za vodenje storitve v splošnem gospodarskem interesu.

(26) Sodišče v svoji sodbi z dne 22. junija 2000 ([11]), ovrže francosko utemeljevanje, ne da bi se dotaknilo bistva zadeve, potem ko je spomnilo na pomembnost zaščitnega mehanizma, ki ga uvaja zadnji stavek člena 93, odstavek 3 (danes člen 88, odstavek 3) Pogodbe. Sodišče pojasnjuje, da dejstvo, da neka država članica meni, da je neka podpora skladna s skupnim trgom, še ne pooblašča to državo *„da gre preko jasnih določb člena 93“*.

(27) Zato Sodišče zavrne pritožbo Francije in potrdi, da se obveznost predhodne prijave in posledica odloga, ki se veže nanjo, uporabljata nerazdružljivo. Dejstvo, da gre za podporo, ki izpolnjuje določbe člena 86 pogodbe, ne vpliva na obveznost prijave.

(28) Končno je družba SIDE 5. oktobra 1999 vložila tožbo na Komisiji proti zadrugi CELF zaradi posedovanja in izrabljanja vodilnega položaja na podlagi določb členov 81 in 82 Pogodbe. Družba SIDE prav tako omenja odgovornost Francije v skladu s členom 10 Pogodbe, ker je podpirala te protikonkurenčne prakse.

(29) Ta dokument obravnavajo ločeno pristojne službe Komisije.

C/ *TRETJA FAZA POSTOPKA*

(30) Po delni razveljavitvi odločbe 1999/133/ES je Komisija prosila francoske oblasti in družbo SIDE, s pošto z dne 14. junija 2002, naj se izrazijo glede razlogov za razveljavitev odločbe in še posebej glede podatkov, ki se nanašajo na obravnavani trg.

(31) Francoske oblasti so bile povabljene, naj bolj podrobno komentirajo posebnosti ponudbe zadruge CELF v odnosu do drugih akterjev na trgu, med katerimi je družba SIDE.

(32) Družba SIDE je bila povabljena, naj komentira bolj podrobno pojem naročil na drobno in naj pojasni, kaj naj bi bila morebitna posebnost njene ponudbe v razmerju do tiste od zadruge CELF in drugih akterjev na trgu.

(33) S pošto z dne 8. julija 2002 je družba SIDE zaprosila za podaljšanje roka za odgovor, ki ji je bil podeljen s pošto z dne 25. julija 2002. Francoske oblasti, ki bi se morale srečati s službami Komisije 17. julija 2002, so prav tako zaprosile za podaljšanje roka za odgovor s pošto z dne 10. julija 2002. Dodeljen jim je bil dodaten rok s pošto z dne 1. avgusta 2002.

([11]) Sodni primer C-332/98, Francija c/Komisija, „Podpora za Zadrugo za izvoz francoskih knjig (Coopérative d'exportation du livre français)“, PSES str. I — 4833.

(34) Družba SIDE je svoj odgovor naslovila na Komisijo s pošto z dne 12. avgusta 2002. Francoske oblasti so svoj odgovor predale s pošto z dne 17. septembra 2002.

(35) Potem ko je Komisija s pošto z dne 19. septembra 2002 družbo SIDE prosila, naj ji sporoči, ali njen odgovor vsebuje zaupne podatke, in je prejela negativen odgovor 30. septembra 2002, je s pošto z dne 17. oktobra 2002 odgovor družbe SIDE, pospremljeno s prilogami, posredovala francoskim oblastem v komentar. Ob tej priložnosti jim je prav tako postavila novo serijo dopolnilnih vprašanj.

(36) S pošto z dne 30. oktobra 2002 je Komisija prav tako postavila serijo dopolnilnih vprašanj družbi SIDE, na katera je bilo odgovorjeno s poštama z dne 31. oktobra 2002 in z dne 9. decembra 2002. Družba SIDE je s pošto z dne 23. decembra 2002, ki je bila odgovor na vprašanje Komisije z dne 16. decembra 2002 Komisiji dala vedeti, da njeni odgovori ne vsebujejo nikakršnih zaupnih podatkov in da so lahko posredovani v komentar francoskim oblastem.

(37) V tem času, ko francoske oblasti niso odgovorile v dogovorjenem roku, je bila Komisija prisiljena nanje nasloviti opomin s pošto z datumom 27. november 2002. S pošto z dne 19. decembra 2002 so francoske oblasti prosile Komisijo za nov odlog.

(38) 9. januarja 2003 je Komisija naslovila na francoske oblasti odgovor družbe SIDE z dne 23. decembra 2002 v komentar. S pošto z dne 17. januarja 2003 so francoske oblasti odgovorile na vprašanja Komisije z dne 17. oktobra 2002.

(39) S pošto z dne 4. februarja 2003 so francoske oblasti prosile Komisijo za nov odlog, ki se nanaša na zahtevo po komentarjih na drugi odgovor družbe SIDE z dne 23. decembra 2002. Komisija je deloma ugodila prošnji za odlog s pošto z dne 11. februarja 2002. S pošto z datumom 11. marec 2003 so francoske oblasti na Komisijo naslovile svoj odgovor.

(40) V tem času je bila družba SIDE na svojo prošnjo sprejeta pri službah Komisije in je lahko na sestanku dne 4. marca 2003 predstavila svoj pogled na zadevo vse od njenega začetka.

II/ OPIS OBRAVNAVANIH UKREPOV: PODPORA NAMENJENA OHRANJANJU DELOMA NEDONOSNE DEJAVNOSTI

(41) Ministrstvo za kulturo se je leta 1980 odločilo, v skladu z usmeritvami splošne politike francoske vlade glede promocije knjig in literature v francoskem jeziku, da bo podelilo podpore izvoznim posrednikom, ki bodo sprejeli vsak tip naročil, ne glede na njihov znesek in donosnost. Ti ukrepi so bili izvedeni z namenom, da bi olajšali nepopolnost trga in da bi promovirali ohranitev dejavnosti „nedonosnih naročil na drobno“ na trgu trgovskega posredovanja.

(42) Francoske oblasti razložijo, da so majhne knjigarne, ki se nahajajo na predvsem nefrankofonskih območjih in ki so včasih težko dosegljive in/ali oddaljene, naletele na resne težave pri preskrbi, ker njihovo povpraševanje ni moglo biti zadovoljeno preko tradicionalnega distribucijskega pretoka, ko so bile količine naročenih del nezadostne ali še ko skupna cena naročenih knjig ni bila dovolj visoka, da bi storitev lahko bila donosna.

(43) Obravnavane subvencije za poslovanje so nameravale spodbuditi podjetja, da bi posredovala pri takih strankah (knjigarne in ne končni porabniki), ki ne bi mogle biti postrežene znotraj „normalnega“ trgovskega razmerja, osnovanega izključno na dobičku.

(44) Obravnavane podpore so torej imele cilj omogočiti izvoznim posrednikom, da bi oskrbovali vsa naročila, ki bi prihajala iz knjigarn na tujem na predvsem nefrankofonskih območjih, ne glede na njihov znesek, donosnost in namembni kraj. Namen je bil, da bi se, glede na francosko politiko podpiranja kulturne raznolikosti, zagotovila optimalna distribucija knjig v francoskem jeziku, in da bi se tako spodbujalo razširjanje literature v francoskem jeziku po celem svetu.

(45) Mehanizem podpore, ki so ga francoske oblasti obdržale, imenovan „Program naročila na drobno“, je vseboval eno subvencijo za poslovanje, ki je imela za cilj nadomestiti povišane stroške pri obravnavi naročil na drobno v znesku manjšem ali enakem od 500 francoskih frankov (FRF), kar je okrog 76 eurov.

(46) Načrtovana sta bila še dva druga sistema financiranja, ki sta bila sestavljena iz neposrednih podpor knjigarnam ali iz neposrednih podpor založnikom, toda te alternativne rešitve so bile nazadnje izločene, ker so francoske oblasti presodile, da so premalo učinkovite in predrage. Sistem, ki mu je družba SIDE ugovarjala, se jim je zdel z ekonomskega vidika še najbolj pameten in zanesljiv glede na uporabo javnih sredstev.

(47) V skladu s „Programom naročila na drobno“, se je moralo podjetje, ki je prejemalo subvencije, obvezati, da bo sporočilo Vodstvu za knjigo in branje Ministrstva za kulturo vse podatke, ki se nanašajo na splošno dejavnost podjetja (celotni promet, finančna poročila, začasni proračuni, kopije odločitev, ki potrjujejo te podatke, če je potrebno, poročilo računovodje in povzetek plačilne lestvice), kot tudi vse dokumente, ki se nanašajo na subvencionirano dejavnost, zlasti stroške subvencioniranja zaposlitev, ki upravičujejo izvajanje storitve, ki ji je bila prejšnje leto dodeljena subvencija.

(48) V praksi je samo eno podjetje, zadruga CELF, prejemalo „Program naročila na drobno“. Podjetje je moralo vsako leto upravičiti povišane stroške, ki jih je ustvarilo s storitvijo „naročila na drobno“ v podporo svoji vlogi za pridobitev podpore za naslednje leto ([12]).

(49) Konkretno je bila četrtina podpore, dodeljene prejšnje leto, plačana na začetku leta, ostanek pa je bil dodeljen šele potem, ko so javne oblasti pregledale začasne proračune podjetja, ki je prejemalo podporo, in zabeležile nihanja v prvem delu izvajanja dejavnosti.

(50) Dogovorjeno je bilo, da se v primeru, ko znesek podpore ni bil v celoti porabljen, preostanek vsote odbije od podpor predvidenih za naslednje leto.

(51) Treba je točneje pojasniti, da so bile podpore znižane leta 2002 (glej v prilogi I tabelo, ki prikazuje spreminjanje podpor podeljenih od leta 1980 v eurih).

III/ PRIPOMBE DRUŽBE SIDE IN PRIZADETIH TRETJIH OSEB

A/ *RAZLOGI ZA POSREDOVANJE DRUŽBE SIDE*

(52) V skladu s členom 2 njenih statutov je cilj družbe SIDE ([13]),: *„Prodaja, v Franciji in na tujem, knjig, tiska, vseh kulturnih proizvodov, založništvo, ustanovitev ali pridobitev ter izkoriščanje vseh trgovinskih sredstev in bolj na splošno vse industrijske, trgovinske in finančne operacije, premičninske in nepremičninske, ki se lahko posredno ali neposredno nanašajo na družbene cilje ali so sposobne olajšati njihovo širitev ali razvoj“*.

(53) S pošto z datumom 20. marec 1992 je družba SIDE Komisiji predložila pritožbo ([14]), kot odgovor na zavrnitev Ministrstva za kulturo njene prošnje za podelitev podpor opisanih v delu II.

(54) Družba SIDE je Komisijo v glavnem prosila, naj sprejme odločbo, ki bi naredila konec izkrivljenju konkurence, katerega žrtev je tožnica na trgu za izvoz knjig v francoskem jeziku. Razkrite težave naj bi izvirale iz podpor, ki so bile dodeljene izključno zadrugi CELF.

(55) Družba SIDE opozori, da je odklonila odobritev spornih podpor, ki ji jih je ponudilo Ministrstvo za kulturo na sestanku dne 26. septembra 1996. Družba SIDE razloži, da ni mogla sprejeti to zapoznelo ponudbo, ki se je pojavila ravno ob pravem času po sodbi Sodišča z dne 18. septembra 1995. Družba razloži, da ni hotela pridobiti programa, v katerega združljivost s pravnimi predpisi Skupnosti bi Komisija lahko podvomila, in da so ji vrh tega to ponudili samo zato, da bi zaključila postopek, ki ga je sama izzvala.

(56) Vrh tega družba SIDE pravi, da je prepričana, da dejavnost izvoznega posredništva ne potrebuje nobene podpore. Zato spodbija uporabnost „Programa naročila na drobno“. Kljub temu ne izključuje več vsake možnosti, da bi v prihodnje imela dostop do njega *„tako da se bodo njene dejavnosti izvajale v razmerah nepopačene konkurence“*, toda izključno pod pogojem, da bodo francoske oblasti sprejele mehanizem, ki bo jasno združljiv s predpisi Pogodbe.

(57) Družba SIDE opozori, da *„se na trgu izvoznega posredništva upošteva kot ‚splošne‘ izvoznike tiste posredovalce, ki realizirajo promet v glavnem s poslovanjem z vmesnimi členi, kot so knjigarne, in ne s končnimi uporabniki“*. Zanjo sta edina splošna posrednika zadruga CELF in družba SIDE. Družba jasno razloži, da sicer obstajajo izvozni knjigarnarji, ki prodajajo neposredno končnim uporabnikom.

(58) Družba SIDE je na sestanku dne 4. marca 2003 Komisiji dala vedeti, da v glavnem posreduje v Zahodni Evropi. Prav tako deluje na trgih Vzhodne Evrope, toda malo zaradi programa „Na Vzhod Evrope“ ([15]), ki ga je deležna zadruga CELF. Družba SIDE deluje prav tako v Severni Ameriki in v Jugovzhodni Aziji. Delovala je tudi v Argentini pred sedanjo krizo, ki je nastopila v tej državi. Družba SIDE je pojasnila, da ne želi posredovati v Afriki, ker je na teh območjih malo takih odjemalcev, še posebej v črni Afriki. Prav tako ne bo posredovala na območjih, ki niso pokrita z zavarovanjem COFACE ([16]).

([12]) Vrh tega je Ministrstvo za kulturo prisostvovalo upravnim odborom in generalnim skupščinam zadruge CELF v vlogi povabljenega opazovalca.

([13]) Družinska družba, ustanovljena leta 1980.

([14]) Glej uvodno izjavo 3.

([15]) Komisija pojasni, da ta program omogoča odobritev popusta knjigarnarjem na javne cene. Zadruga CELF sodeluje pri programu enako kot drugi opreterji; v tem primeru ne gre za posredništvo pri izvozu.

([16]) Zavarovanje, ki krije tveganja, povezana s plačilom izvoženih proizvodov. Družba SIDE odklanja dostavljanje v države, ki niso krite s tem zavarovanjem.

(59) Družba SIDE oporeka tezi francoskih oblasti, ki trdi, da so večja naročila donosna, medtem ko naj „naročila na drobno“, ne bi bila, kar naj bi upravičilo, da se jih subvencionira, v primeru, da se jih izvaja. Končno tudi doda, da so „naročila na drobno“ v celoti bolj donosna kot pomembnejša naročila.

(60) Družba SIDE pojasni, da sta pojma „naročila na drobno“ in „pragovi donosnosti“ dokaza, na katera se opira francoska vlada zato, ker poskuša upravičiti podporo, ki jo je dodelila izključno za delovanje zadruge CELF pod krinko podpore za ravnanje z naročili na drobno francoskih knjig, ki so namenjene za tujino, medtem ko dejansko gre za preprosto podporo delovanju.

(61) Družba SIDE zagotavlja, da ne obstaja prag donosnosti za tak tip dejavnosti. Točneje navaja, da se ekonomije obsega prav gotovo lahko uresničijo, če je več izvodov z istim naslovom naročenih istočasno. To je razlog, zaradi katerega tabela cen družbe SIDE predvideva dodatne popuste v višini 5 % za vsak naslov naročen v desetih ali več izvodih.

(62) Družba SIDE trdi, da imajo vsa naročila popolnoma enake stroške obravnave in donosnost, saj sta pomembni samo število prevzetih vrst na eno osebo na dan, kot tudi količina knjig na vsako naročeno vrsto. Jasno pove, da je celotni znesek izstavljene fakture brezpredmeten za ocenitev stroškov storitve. Družba razloži, da oseba, ki prevzame v enem dnevu tisoč vrst naročenih knjig porabi približno točno toliko časa, kot naročilo stranke, ki vsebuje dva ali sto vrst. Edina razlika je v tem, da bo morala pri vsakem naročilu identificirati stranko, na katero se nanaša, kar pa ne traja več kot nekaj sekund. Znesek prometa uresničenega v danem obdobju torej ni odvisen od števila strank, ampak je izključno odvisen od števila nabavljenih vrst v tem istem obdobju.

(63) Družba SIDE prav tako pove, da sprejme, tako kot zadruga CELF, vsa naročila, ki so naslovljena nanjo, ne glede na njihov znesek. Edini kriterij pri izbiri predstavlja za družbo SIDE plačljiva zmogljivost stranke.

(64) Vendar družba SIDE jasno pove, da lahko nekatera naročila vsebujejo povpraševanje po delih, ki niso na seznamu, kar implicira posebno iskanje; ta tip naročil se približuje 4,5 % njene dejavnosti.

(65) Družba SIDE zato meni, da podpore, ki so dodeljene zadrugi CELF za obravnavanje naročil na drobno, omogočajo zadrugi, da odjemalcem predlaga še posebej privlačne popuste, ki jih sama ne more ponuditi.

(66) Družba SIDE, poleg tega, da spodbija samo načelo obstoja povišanih stroškov, ki bi upravičili sporne podpore, opaža tudi nekatere napake, ki jih vsebujejo podatki iz izračuna stroškov zadruge CELF, ki so jih predložile francoske oblasti in jih je Komisija uporabila v podporo odločbe 1999/133/ES. Tako spodbija obstoj povišanih stroškov, ki bi bili vezani na dostavo na daljavo naročil na drobno, takšnih ki izhajajo iz odločbe 1999/133/ES. Prav tako opaža, da so nekateri od podatkov iz izračuna stroškov zadruge CELF, ki se nanašajo na socialna bremena, drugačna od tistih, ki se nanašajo na isto mesto v splošnih obračunih podjetja, in da so zato računovodski podatki zadruge CELF, ki so jih sporočile francoske oblasti, neustrezni.

(67) Družba SIDE pojasnjuje, da se je odločila, da bo prikazala v svoji ponudbi javnosti samo založnike, ki ponujajo najbolj privlačne popuste. Dodaja, da je seznam založnikov, ki jih ponuja, veliko bolj omejen kot tisti od zadruge CELF, ker nima možnosti, da bi ponudila privlačne popuste za vse založnike, nasprotno od zadruge CELF, ki ima to priložnost, zahvaljujoč se podporam, ki jih prejema, in privilegiranim zvezam, ki jih vzdržuje z založniki.

(68) Družba SIDE pojasnjuje, da je utrpela izgubo, ker naj bi se nekatere od njenih strank odvrnile od njenih storitev, da bi šle k zadrugi CELF, ki ponuja, zahvaljujoč se podporam, ki jih prejema in ustrežljivosti založnikov, še posebno privlačne popuste ([17]). Družba SIDE meni, da je zadruga CELF na tak način pridobila vodilen položaj na trgu izvoznega posredništva.

(69) Družba SIDE natančno pojasnjuje, da je odslej utrpela drugi tip izgube, ki izvira iz sprememb tarifne politike zadruge CELF, ki uporablja *„že najmanj dve leti pogoje, ki odvračajo od manjših zneskov“* ([18]) ([19]). Dejansko odkar zadruga CELF ne prejema več kot simboličen del spornih subvencij in, še bolj, od popolne ukinitve leta 2002 dalje, manjši zneski privabljajo storitve družbe SIDE. To novo povpraševanje ji povzroča novo izgubo *„ker so stranke, ki so najbolj zanimive, tudi tiste, ki imajo veliko količino naročil“*.

(70) Družba SIDE zaključi, da je *„tako vodena politika s strani CELF očitno v popolnem nasprotju z njeno trditvijo, po kateri naj bi ga njeno domnevno poslanstvo javnega podjetja, ki po njenem mnenju in mnenju francoske vlade upravičuje podporo, ki jo prejema, prisililo, da obravnava na popolnoma enak način vsa naročila in vse stranke“*.

([17]) V ta namen predloži zlasti dokument z naslovom „Določitev izgub, ki jih je utrpela družba SIDE zaradi subvencij, ki jih je Ministrstvo za kulturo dodelilo zadrugi CELF med 1. aprilom 1980 in 31. marcem 1996“.

([18]) Leta 2000/2002. Gre za obdobje med začetkom pomembnih znižanj subvencij in njihovo ukinitvijo.

([19]) Družba SIDE predloži zlasti pošto zadruge CELF z datumom 18. marec 2002, v kateri obvesti nemško stranko o spremembi njenih splošnih pogojev prodaje za „manjše zneske“, ki se kaže v povišanju njenih tarif.

(71) V podporo svojim ugovorom je družba SIDE predložila dve zunanji poročili za leto 1996, prvo je od Nacionalne fundacije političnih ved, drugo pa od Računskega sodišča.

(72) Poročilo Nacionalne fundacije političnih ved, z naslovom „podprta distribucija znanstvenih in univerzitetnih francoskih knjig", objavljeno novembra 1996, se nanaša na poseben segment trga, in sicer na distribucijo znanstvenih in univerzitetnih francoskih knjig. Družba SIDE nakazuje, da ta dokument, čeprav izstopa iz okvira sedanjega postopka, vsebuje še posebej zgovorne podatke, ki bi jih Komisija mogla upoštevati v svoji odločbi 1999/133/ES, pri ocenjevanju zakonitosti spornih podpor.

(73) Družba SIDE je prav tako predložila poročilo Računskega sodišča, objavljenega oktobra 1996, ki na splošno kritizira politiko Ministrstva za kulturo glede subvencij, in bolj podrobno meri na nekatere programe, financirane s strani Ministrstva za kulturo, med katerimi je tudi „Program Stran na stran", ki ga je vodila zadruga CELF.

(74) Družba SIDE sproži druga bolj konkretna vprašanja. Razkrije rekapitalizacijo zadruge CELF s strani države leta 1980, ki jo ocenjuje kot konstitutivno za podporo reševanju. Meni, da je zadruga CELF pridobila drugo rekapitalizacijo leta 1993, ki je bila prav tako konstitutivna za državno podporo, preko vmesnega člena Zveze za razvoj francoskega založništva (ADEF). Družba SIDE končno predstavi koristi, ki jih je zadruga CELF imela zahvaljujoč se „vodenju javnih programov", ki ji je bilo zaupano, kot tudi celo vrsto enkratnih ugodnosti, povezanih s privilegiranimi zvezami, ki jih to podjetje vzdržuje z javnimi oblastmi.

B/ *MNENJA PRIZADETIH TRETJIH OSEB*

(75) Po objavi odločbe o odprtju z dne 30. julij 1996 v *Uradnem listu Evropskih skupnosti* ([20]) in pred njo se je izrazilo več prizadetih tretjih oseb ([21]).

(76) Gospod Van Ginneken ([22]) v svojem mnenju z dne 21. decembra 1996 predstavi, v vlogi izvoznika grosista francoskih knjig v nefrankofonske države, da *„si je zadruga CELF že naložila nalogo* ([23]) *postati donosen izvoznik grosist, v nasprotju z razlogom, zaradi katerega je bila ustanovljena kot organizem za storitve"*.

(77) Gospod Van Ginneken prav tako omeni problematiko možnega dogovora med zadrugo CELF in založniki, pri čemer so slednji deloma člani zadruge CELF ([24]). Gospod razkrije „očitno nepravične" razmere, v katerih je privatna pobuda izvoznikov na debelo na slabšem.

(78) Hexalivre, izvozna družba francoskih knjig ([25]), posreduje, prav tako pod podpisom Gospoda Van Ginnekena, ki je njen predsednik, kot knjigarnar, katerega odjemalci so *„institucionalist"*, ki so nastanjeni v tujini. Družba opozori, v svojem mnenju z dne 23. decembra 1996, da se dejavnost zadruge CELF, katere poslanstvo naj bi bilo oskrbovanje knjigarnarjev na tujem, načeloma ne bi smela križati z njenimi lastnimi dejavnostmi. Hexalivre vztraja, da končno sporna subvencija koristi *„privatni družbi, ki jo podpira administracija in ki kolikor se da teži k monopolnemu položaju"*.

(79) Gospod Fenouil, od Lavoisier Tec et Doc, bivši sodelavec zadruge CELF, založnik in knjigarnar-izvoznik, specializiran za znanstvena in tehnična dela, v svojem mnenju z datumom 7. januar 1997 ne zanika upravičenosti do podpor podeljenih zadrugi CELF od leta 1980 dalje in celo omenja *brezpogojno podporo do leta 1994* ([26]). Nasprotno pa spodbija spreminjanje dejavnosti zadruge CELF ([27]), ki naj bi bila financirana zahvaljujoč se spornim subvencijam. Prav tako opozori, da je 50 % naročil, ki jih obravnava njegovo podjetje, naročil na drobno po manj kot 500 FRF. Končno gospod Fenouil *„poziva k ponovni vzpostavitvi razmer normalne konkurence pri izvozu, zlasti z ukinitvijo podpor, ki niso utemeljene na podlagi resničnega poslanstva javnega podjetja ali nespornega kulturnega cilja, ki se ga ne da doseči z obstoječimi sredstvi"*.

(80) Gospod de la Rochefoucauld, od „Aux amateurs de Livres *international*", posreduje z mnenjem z dne 2. januarja 1997. Ugovarja in obžaluje, da lahko zadruga CELF oskrbuje tuje knjižnice in/ali institucionalne stranke, čeprav prejema subvencije, da zadovolji potrebe drugega trga. Želi si, da bi zadruga CELF omejila svojo prodajo samo na tuje knjigarne, izključujoč vse ostale odjemalce. Gospod de la Rochefoucauld meni, da je odškodninska subvencija omogočila zadrugi CELF, da je svojim strankam odobrila 3 odstotkovne točke dodatnega popusta. Po njegovem mnenju *„je podpora hipokrizija", „čudi se, da lahko podpora ustreza več kot 60 % zneska naročil"*. Gospod sklene, da podpora služi razvoju trgovskih dejavnosti zadruge CELF. Zato meni, da bi podpore morale biti razdeljene *„med ostale knjigarne sorazmerno glede na njihov promet v tretjih državah"* in da bi se spodobilo prepovedati zadrugi CELF, da oskrbuje tudi druge stranke kot knjigarnarje na tujem.

([20]) Glej opombo 1.

([21]) Pripomniti je treba, da sta bili dve od tretjih oseb odkupljeni s strani zadruge CELF. Gospod Van Ginneken je prav tako posredoval v imenu Hexalivre leta 1996.

([22]) Bivši trgovski zastopnik zadruge CELF, katerega odnosi z zadrugo CELF „so se slabo končali". Zadruga CELF ga je odkupila.

([23]) Sklicujoč se na leti 1996/1997.

([24]) Za informacijo, Komisija je lahko opazila, da je članov zadruge CELF v povprečju kakih sto, medtem ko trg šteje več tisoč založnikov.

([25]) Hexalivre je bila leta 1998 odkupljena s strani hčerinske družbe zadruge CELF, ki je bila potem sama odkupljena s strani zadruge CELF.

([26]) Krepko in podčrtano je dodala Komisija.

([27]) Zadruga CELF bi morala po mnenju Tec et Doc omejiti svoje dejavnosti na posredništvo pri izvozu in ne bi smela posegati na področje izvoza znanstvenih knjig.

(81) Nacionalni sindikat uvoznikov in izvoznikov knjig (SNIEL) v svojem mnenju z dne 31. decembra 1996 opozori, da se mu trditve družbe SIDE, ki se nanašajo na zadrugo CELF, niso zdele dovolj verjetne, da bi se že takoj na začetku pridružil njeni sodni dejavnosti. Kljub temu pa ugovarja dejstvu, da je zadruga CELF od leta 1996 dalje lahko posredovala *„na področjih, kjer izvorno ni bilo predvideno, da bi posredovala“* ([28]), in misli, da je razvila dejavnosti zahvaljujoč se prejetim odškodninskim subvencijam, za katere meni, da so previsoke.

(82) Na enak način je družba SIDE v svojem mnenju z dne 6. januarja 1997 opozorila, da *„…če tudi domnevamo, da ima pojem naročil na drobno nek trgovski pomen, se je prav hitro izkazalo, da se zadruga CELF ni omejila na to domnevno nedonosno dejavnost“*.

(83) Zadruga CELF, ki poseže vmes tudi kot tretja oseba, spodbija trditve tožnice in predloži več pisem založnikov, ki izražajo svoje zadovoljstvo glede njenih storitev.

IV/ **KOMENTARJI FRANCOSKIH OBLASTI**

(84) Francoske oblasti opozorijo, da je bilo obravnavanje naročil knjig na drobno dolgo časa zagotovljeno s strani družb Hachette in Messagiers du livre. Ti podjetji sta igrali vlogo distributerjev za številne založniške hiše, ki niso premogle distribucijskih struktur, prilagojenih za enkratna naročila na drobno in/ali ki jih niso želele razviti.

(85) Zadruga CELF, ki združuje različne akterje iz sveta založništva, je bila ustanovljena leta 1977, na začetku kot zadruga z variabilnim kapitalom, z namenom, da se ublaži ugotovljeno nepopolnost trga izvoznega posredništva, v trenutku, ko sta se družbi Hachette in Messagiers du livre odločili, da se bosta odrekli svoji dejavnosti posrednika, ker ni bila donosna ([29]). Kapital zadruge CELF, ki je na začetku znašal 50 000 FRF, se je pozneje zvišal na 80 500 FRF. Od leta 1979 je zadruga CELF naletela na resne finančne težave, ki pa so bile pričakovane, saj sta se obe podjetji, ki sta prej vodili dejavnost, raje umaknili s trga ravno zato, ker sta menili, da je nedonosna. Stroka, založniki, Nacionalni sindikat založništva (SNE) in javne oblasti so menili, da se mora dejavnost zadruge CELF ohraniti v vsakem primeru, da bo zagotovljena optimalna distribucija knjig v francoskem jeziku na tujem. Ker noben drug operater ni bil pripravljen zagotoviti storitve, je bilo leta 1980 odločeno, da bo zadruga CELF prestrukturirana in rekapitalizirana.

(86) Francoske oblasti opozorijo, da je bila zadruga CELF v teh razmerah spremenjena v anonimno zadrugo s fiksnim kapitalom. Njen kapital se je povečal z 80 500 FRF na 1 280 500 FRF. Rekapitalizacija je bila realizirana polovico s strani delničarjev in polovico s strani ADEF ([30]), družbe, ki jo je financirala država. ADEF so razpustili leta 1994; njene dejavnosti so bile brezplačno prepuščene sindikatu SNE, ki je sam sodeloval z zadrugo CELF.

(87) Francija opozori, da je zadruga CELF do danes ostala anonimna zadruga, ki deluje na podlagi svojih lastnih sredstev. Francija pojasni, da gre za strukturo, ki je bila vedno odprta za vse, nikakršen pogoj narodnosti se ni zahtevalo, da si lahko postal delničar. Edina obveznost je bila vedno ta, da si *„imel neko dejavnost, ki se je kakor koli nanašala na izvoz knjig v francoskem jeziku“*. Tako lahko založniki del v francoskem jeziku, ki se nahajajo v neki drugi državi članici, prav tako sodelujejo z zadrugo in imajo koristi od njenih posredovanj ([31]).

(88) V skladu s členom 3 njenih statutov, si je zadruga CELF za cilj postavila *„Neposredno obravnavanje naročil* ([32]) *iz tujine in čezmorskih držav in ozemelj knjig, brošur in vsakršne podpore komunikacije ter bolj na splošno izvajanje vseh postopkov, ki imajo zlasti namen razvijati promocijo francoske kulture po svetu, s pomočjo zgoraj navedenih podpor. V te namene bo zadruga izvajala vse industrijske, komercialne in finančne operacije, premičninske in nepremičninske za uresničitev družbenega cilja. Zaradi posebnega cilja zadruge nobena fizična ali moralna oseba ne bo mogla postati delničar, če ne bo izvajala dejavnosti, ki se kakor koli nanaša na zgoraj omenjene izvozne operacije“*.

(89) Francoske oblasti pojasnijo, da je zadruga CELF 6. novembra 2002 štela 76 delničarjev zadrugarjev, ki so v glavnem, toda ne izključno založniki. Vsak delničar razpolaga z enim samim glasom v generalni skupščini, ne glede na znesek njegove udeležbe. Francoske oblasti pojasnijo, da je bila medpoklicna sestava te družbe jamstvo za transparentnost, skrb za skupni interes in za dobro vodenje odobrene subvencije.

([28]) Naročila na drobno predstavljajo po mnenju SNIEL 6 % dejavnosti zadruge CELF, kar pomeni, po mnenju tega sindikata, da je *„zadruga CELF razvila 94 % svoje dejavnosti na področjih, na katerih sprva ni bilo mišljeno, da posreduje“*.

([29]) Pošta Nacionalnega sindikata založništva z datumom 18. julij 1980, ki ga je predložila tožnica, potrjuje to dejstvo.

([30]) Ta zveza je združevala določeno število založnikov, katerih intervencijski osi sta bili razvoj prisotnosti francoske knjige na tujem in podpora naložbam izvoznim založnikom. Ta zveza je prejemala državno podporo prek Uprave za knjigo in branje Ministrstva za kulturo.

([31]) Eno samo tuje podjetje je sedaj član zadruge CELF. Gre za Editeur Casterman, katerega sedež se nahaja v Belgiji; gre za francosko hčerinsko podjetje Flammariona, ki je samo hčerinsko podjetje Italien Rizzolija.

([32]) Pred razpravo generalne skupščine na datum 29. junij 1994, so se statuti zadruge CELF izrecno nanašali na naročila na drobno. V njih je bilo nakazano, na mestu, ki je bil prej člen II statutov, da ‚je cilj Zadruge neposredna obravnava ali lajšanje obravnave naročil na drobno v tujini in v čezmorskih državah in ozemljih …‘.

(90) Glavni akterji distribucije knjig so:

(a) založniki, ki „proizvajajo“ knjige;

(b) distributerji, ki so ali niso vključeni v založniške hiše, ki zagotavljajo komercialno promocijo knjig pri malih trgovcih ali nekaterih velikih institucionalnih uporabnikih;

(c) distributerji, ki so ali niso vključeni v založniške hiše, ki zagotavljajo logistiko distribucije založnikov; sprejmejo naročila od knjigarnarjev, nekaterih velikih institucionalnih uporabnikov ali različnih posrednikov in se oskrbijo pri založnikih;

(d) grosisti, ki ne posežejo vedno v distribucijski obtok in ki so posredniki med distributerji in malimi trgovci ali nekaterimi velikimi institucionalnimi uporabniki;

(e) posredniki, ki se obračajo samo na male trgovce in ne na končnega uporabnika.

(91) Francija pojasni, da se mora elektronske knjigarne odslej šteti med akterje, ki so prisotni na trgu in da se jih mora prav tako upoštevati kot možne konkurente izvoznim posrednikom. Vendarle pa je nezmožna sporočiti podatke, ki se nanašajo na tržni delež teh novih prišlekov ([33]).

(92) Francoske oblasti razlagajo, da bi raznolikost operaterjev, ki so prisotni na trgu, morala omogočiti distribucijo in promocijo knjige pri vseh tipih javnosti, načeloma ne glede na njen geografski položaj, pri čemer je „Program naročila na drobno“ omogočil, da se je koristno ublažilo pomanjkljivosti zapletenega mehanizma distribucije knjig.

(93) Francoske oblasti so sporočile nekatere podatke, ki se nanašajo na celoten trg izvoza knjig v francoskem jeziku. Podatki prikazujejo poslovno politiko zadruge CELF, ki, v skladu s svojimi statuti in obveznostmi, ki jih je sprejela do francoskih oblasti, daje prednost območjem, kjer je malo založnikov.

(94) Tako je prikazano v tabeli 1, da je zadruga CELF malo dejavna na območjih, kjer so založniki zelo dejavni, in obratno, zadruga CELF je zelo dejavna na območjih, kjer je malo založnikov.

Tabela 1

Primerjalna geografska razdelitev frankofonskega založništva glede na promet/tržni delež zadruge CELF na celotnem trgu izvoza knjig v francoskem jeziku

Regije	Založništvo	CELF	Delež zadruge CELF
Evropska skupnost	38,2 %	20,23 %	0,97 %
Severna Amerika	17,4 %	6,03 %	0,64 %
Ostala Evropa	16 %	1,11 %	0,13 %
ČDO	8,4 %	0,87 %	0,19 %
Azija	3,7 %	19,9 %	9,95 %
Frankofonska Afrika	5,5 %	11,58 %	3,85 %
Magreb	4,4 %	28,43 %	11,84 %
Bližnji in Srednji Vzhod	2,3 %	1,09 %	0,87 %
Vzhodna Evropa	2 %	2,21 %	2,03 %
Latinska Amerika	1,5 %	7,6 %	9 %
Antili	0,32 %	0,7 %	4,27 %
Nefrankofonska Afrika	0,16 %	0,21 %	2,47 %
	100 %	100 %	

([33]) Ta trg ni bil identificiran v carinskih statistikah.

(95) Francoske oblasti poudarjajo, da „Program naročila na drobno“ ni bil mišljen kot posebna podpora za zadrugo CELF, ampak kot program podpore za distribucijo knjig v francoskem jeziku, ki je lahko uporabljala kanal drugih operaterjev, sposobnih odgovoriti na isti tip naročil.

(96) Francoske oblasti razložijo, da je bilo strukturno preoblikovanje zadruge CELF leta 1980 pospremljeno z odločbo o dodelitvi podpor v okviru „Programa naročila na drobno“. Francoske oblasti potrjujejo, da je bila zadruga CELF v praksi edini splošni operater, ki je prejel sporne subvencije ([34]), toda noben drug operater, razen družbe SIDE, dvanajst let po izvedbi programa, ni prosil zanje, pa čeprav so v stroki vedeli zanje.

(97) Francija ne zanika, da je Ministrstvo za kulturo zavrnilo odobritev podpor družbi SIDE ([35]) leta 1991, ker to podjetje ni izpolnjevalo pogojev transparentnosti, ki jih je zahtevalo za pridobitev teh podpor in je odklonila, da bi se podredila omejitvam, neločljivo povezanim z njihovo odobritvijo. Vrh tega Francija spomni na to, da je Ministrstvo za kulturo leta 1996 pristopilo k družbi SIDE z namenom, da ji ponudi te podpore in da jih je družba SIDE odklonila.

(98) Francoske oblasti poudarijo, da je bil eden od ciljev kulturne francoske politike zagotoviti razširjanje del v francoskem jeziku po celem svetu. Ta cilj mora biti razumljen kot poslanstvo javnega podjetja. Zato so francoske oblasti menile, da mora Komisija analizirati te ukrepe z upoštevanjem določb člena 86, odstavek 2, Pogodbe.

(99) Francija spomni, da je bila zadruga CELF ustanovljena in so ji bile potem dodeljene sporne subvencije v trenutku, ko so se gospodarski akterji, ki so bili zadolženi za to dejavnost, odločili, da se bodo umaknili s tržišča. V odsotnosti izvajanja spornih ukrepov bi bila distribucija knjig v francoskem jeziku v male knjigarne, ki se pogosto nahajajo v oddaljenih območjih, kjer je povpraševanje v smislu prometa in količine manj pomembno, očitno oškodovana.

(100) Francoske oblasti so zato sklenile, da bodo izvedle sporni program, s čimer se bo lahko obravnavalo vsa naročila, vključno z nedonosnimi naročili frankofonskih del, pod enakimi pogoji kot pomembnejša naročila.

(101) Francija poudarja, da je Ministrstvo za kulturo ponudilo *„svojo podporo pri operativnih stroških javne storitve zadruge CELF, ki so povezani z naročili na drobno“* in da je bilo zadrugi CELF zato podeljeno pravo poslanstvo v splošnem interesu.

([34]) Nekatera podjetja, Servedit za frankofonsko Afriko od leta 1988 do 1993, in Ecole des loisirs leta 1995 za države mediteranske kotline, so lahko prejemala enake podpore toda za specializirane sektorje.

([35]) Edino drugo podjetje, ki je vložilo prošnjo.

(102) Za podkrepitev svojega utemeljevanja so francoske oblasti Komisiji sporočile več besedil:

(a) dekret št. 82-394 z dne 10. maja 1982 glede organizacije Ministrstva za kulturo vztraja na vlogi le-tega pri *„širjenju francoske kulture in francoske umetnosti v svobodnem dialogu kultur sveta“*;

(b) dekret št. 93-797 z dne 16. aprila 1993 glede pooblastil ministra za kulturo in frankofonijo, ki določa, da *„minister za kulturo in frankofonijo ... izvaja, skupaj z drugimi ministri, dejavnosti, ki jih vodi država, z namenom zagotoviti širjenje francoske kulture in frankofonije po svetu“*;

(c) odloki glede organizacije Uprave za knjigo in branje, od katerih zadnji datira iz leta 1996, ki so osnovani na omenjenih dekretih, ki točneje določajo naloge Ministrstva za kulturo na področju izvoza knjig.

(103) Francoske oblasti nakažejo, da je Uprava za knjigo in branje vsako leto na podlagi teh besedil sklenila pogodbe s partnerji, ki so jih pooblastile za izvedbo dejavnosti, ki so izvirale iz kulturne politike vlade. Te pogodbe določajo cilje sodelovanja med ministrstvom in organizmi, ki jih subvencionira, kot tudi obojestranske obveznosti strank.

(104) Francoske oblasti razložijo, da je Ministrstvo za kulturo vsako leto z zadrugo CELF ([36]) podpisalo pogodbo, ki jo je pooblastilo za izvedbo naloge v splošnem interesu, ki je bila *„spoštovati vsako naročilo del v francoskem jeziku, ki prihajajo od tujih knjigarn, ne glede na njihov znesek“*.

(105) Drugače pa francoske oblasti pojasnjujejo, da ne glede na razmejitev trga, na katerega se sklicujejo, družba SIDE in zadruga CELF nista v konkurenci pri naročilih majhnih količin.

(106) Francoske oblasti predvsem poudarijo protislovnost družbe SIDE, ki, čeprav trdi, da dela z istim tipom strank kot zadruga CELF in da obravnava vse svoje stranke na enak način *„ne glede na znesek njenih naročil“*, uporablja pri naročilih, ki znašajo manj kot deset izvodov, stopnjo popusta nižjo od petih točk.

(107) Francoske oblasti menijo, da je prav ta zgovorna „kazen“, ki jo družba SIDE uporablja pri manjših naročilih nižjih od deset izvodov, dokaz, da naročila na drobno ne predstavljajo privilegirane ciljne skupine družbe SIDE, za razliko od naročil, ki ji omogočajo, da realizira znatne ekonomije obsega, kot so tista s strani institucionalnih strank, ki so privilegirana ciljna skupina družbe SIDE.

([36]) Do leta 2001, ker je bila subvencija ukinjena leta 2002.

(108) Bistvena razlika poslovne strategije se izraža zlasti s povprečnim številom knjig na vrsto in na fakturo, kar je razločno bolj pomembno za družbo SIDE kot za zadrugo CELF.

(109) Francoske oblasti nakazujejo, da mora biti zadruga CELF v zameno za podpore, ki so ji dodeljene, in tudi v primerih, ko stroški niso nadomeščeni s pomočjo podpor „Programa naročila na drobno“, sposobna ponuditi svojim odjemalcem zelo široko in raznoliko ponudbo založnikov, saj je cilj Ministrstva za kulturo čim širša distribucija knjig v francoskem jeziku. Francoske oblasti opozorijo na to, da je na stotine založnikov, ki se pojavljajo v ponudbi zadruge CELF, v resnici zelo majhnih založnikov, zvez ali različnih zelo malo poznanih organizmov ([37]), katerih založniška dejavnost ni taka, da bi ustvarjala pomembna in donosna naročila. S tem ko zadruga CELF ponuja ta razširjen seznam založnikov, spodbuja raznolikost. Zato se mora oskrbeti pri velikem številu ponudnikov za zneske, ki so velikokrat zelo nizki, kar jo prav tako prisili, da vodi posle s številnimi založniki z malimi zneski, ne da bi bilo to nadomeščeno s kakršnimi koli podporami.

(110) Založniki z malimi zneski pa so ekonomsko manj donosni, ker v nasprotju z velikimi založniki ne ponujajo zelo zanimive pogoje. Družba SIDE s svoje strani sledi poslovni politiki, ki daje prednost bolj popularnim založnikom, ki so sposobni ustvariti velika naročila. Francoske oblasti izpostavijo, da je zato primerno razlikovati med „malimi zneski“ in „naročili na drobno“. Pojem „naročila na drobno“ seveda ustreza označitvi spornega „programa“, kljub temu pa nezadostno upošteva pendant „strank malih zneskov“, ki predstavljajo „ponudnike malih zneskov“.

(111) Dodelitev subvencij je seveda osnovana na podlagi povišanih stroškov, ki nastajajo pri naročilih na drobno, toda operater, ki te podpore dobiva, mora tudi izpolnjevati obveznosti, ki strogo vzeto niso „kompenzirane“.

(112) Francoske oblasti opozarjajo, da so bile kompenzacijske podpore dodeljene zadrugi CELF zato, da bi kompenzirale dodatne stroške, ki so jih ustvarila naročila na drobno, katerih prag je bil na empiričen način določen pri 500 FRF. Ta prag je predstavljal referenco, ki ni predpostavljala, da se mora vsako naročilo v vrednosti med 0 in 500 FRF nahajati ravno na pragu donosnosti. Nekatera naročila v višini 500 FRF so bila lahko donosna, medtem ko druga niso bila. Vse je bilo odvisno od števila naslovov in knjig, ki jih je vsebovalo naročilo, od vrste knjig, kvalitete predloženega naročila, od dejstva, da je stranka imela ali ne jamstvo zavarovanja COFACE, kot tudi od sredstev in rokov plačila.

(113) Francoske oblasti pojasnjujejo, da tisto, kar je bilo nasprotno očitno, je to, da nekatera naročila v višini med 0 in 500 FRF, na splošno niso bila donosna in načeloma ne bi bila pokrita s strani operaterjev, ki bi upoštevali zgolj ekonomska merila. Francoske oblasti jasno prikažejo ta zadnji argument s pomočjo analize stroškov za referenčno leto 1994.

(114) Kot to prikazujeta tabeli 2a in 2b, francoske oblasti pojasnjujejo, da je bila zadruga CELF v zadnjih letih in še posebej od začetka njihove finančne oprostitve obveznosti v letih 1996/97 privedena do tega, da naredi svoje dejavnosti bolj raznolike, zlasti tako, da razvije odnose z donosnimi odjemalci, ki jih sestavljajo knjigarne velikih zneskov in institucionalne stranke, kot so knjižnice, univerze ali kulturni centri. V istem času je bilo opaziti znižanje prometa „manjših zneskov“, kot tudi zmanjšanje števila strank. Vzporedno s tem je bilo ugotovljeno splošno zvišanje prometa zadruge CELF. Francoske oblasti v teh okoliščinah priznavajo, da je bilo za zadrugo CELF obravnavanje naročil na drobno dejavnik pri pojemanju njenih dejavnosti.

Sestava prometa zadruge CELF

Tabela 2a — primer Nemčije

NEMČIJA 3,4 % prometa zadruge celf predstavlja 27,2 % dejavnih strank malih zneskov			
	1999	2000	2001
Promet	2 331 713 FRF	2 548 430 FRF	2 906 533 FRF
število strank	593	561	444
CA<5 000 FRF	480	462	344
CA <10 000 FRF	47	35	38
CA + 100 000 FRF	0	2	4

([37]) Na primer: Ensemble baroque Limoge; samostan Sainte Madeleine.

Tabela 2b — Evropska skupnost

zneski strank Evropske skupnosti			
	1999	2000	2001
Promet	15 253 754 FRF	14 241 785 FRF	14 436 006 FRF
število dejavnih strank	1 567	1 440	1 249
promet<5 000 FRF	1 059	950	782
promet <10 000 FRF	162	154	139
promet + 100 000 FRF	19	15	18

V/ **OCENA KOMISIJE**

(115) Zadruga CELF in družba SIDE sta konkurenčni podjetji v Franciji, ki izvajata zlasti dejavnost izvoznega posrednika knjig v francoskem jeziku ([38]). To dejavnost predstavlja distribucija ([39]) knjig v francoskem jeziku, z namenom, da bi se zadovoljila naročila trgovcev na drobno (male knjigarne ali institucije kot so knjižnice ali univerze), v glavnem v nefrankofonskih državah in območjih. Na področjih kot so frankofonski deli Belgije, Kanade ali Švice, zagotavljajo distribucijo založniki sami ali s pomočjo posredništva distribucijskih mrež, saj je velikost trga dovolj pomembna, da podjetja investirajo v integrirane distribucijske mreže. Ta tip storitve omogoča zagotovitev optimalne distribucije številnih del.

(116) Družba SIDE in francoske oblasti se strinjajo pri razlagi, da posrednik v praksi združi naročila, ki so posamično malo pomembna in katerih obravnava bi bila predraga za založnike in tradicionalne distributerje. Ta storitev omogoči strankam, pa naj so knjigarnarji ali institucionalisti, da se jim ni treba obrniti na številne ponudnike.

(117) Vzporedno s tem so naročila naslovljena na založnike in/ali distributerje, ki imajo tako samo eno mesto dostave: posrednika. Zahvaljujoč se taki vrsti storitev prihranijo tudi na času in denarju, s tem ko se izognejo vzdrževanju zvez s številnimi strankami, ki so po možnosti geografsko zelo razpršene.

(118) Izvozni posredniki so torej bistveni ponudniki storitev pri obtoku izvoženih knjig proti državam, kjer je povpraševanje nestalno, fragmentarno in/ali manjšega obsega. Zatekanje k storitvam izvoznega posrednika je torej pogosto edino sredstvo za kupca (nikoli ne gre za končno stranko), ki se nahaja v nefrankofonski deželi, da preda in sprejme svoja naročila. Storitev posrednika omogoči zmanjšanje fiksnih stroškov, povezanih z obravnavanjem vsakega naročila.

([38]) Zadruga CELF je izključno posrednik za knjige v francoskem jeziku, kar ne velja za družbo SIDE, ki obravnava tudi knjige v drugih jezikih.

([39]) Dejavnost zadruge CELF, nasprotno od dejavnosti družbe SIDE, je usmerjena izključno v izvozništvo.

(119) V tem primeru je ugotovljeno, da so francoske oblasti izvedle sporni „Program naročila na drobno“ zato, da bi znotraj trga izvoznega posredništva podprle naročila na drobno, ki so manjša ali enaka 500 FRF in za katera se meni, da so v glavnem nedonosna. Potrebno bi bilo torej preveriti, če je bil ta neprijavljeni program, do katerega je bila v praksi upravičena samo zadruga CELF, združljiv s Pogodbo.

A/ *UPORABNOST DOLOČB ČLENA 87 POGODBE*

1/ SPORNI UKREPI SO PODPORE V SMISLU ČLENA 87, ODSTAVEK 1, POGODBE

(120) Člen 87, odstavek 1, Pogodbe določa, da *„Razen predvidenih izjem s strani Pogodbe podpore, ki jih dodeli država ali so pridobljene s pomočjo državnih sredstev v kakršni koli obliki, in ki popačijo ali grozijo, da bodo popačile konkurenco s tem, ko bodo dajale prednost nekaterim podjetjem ali nekaterim izdelkom, niso v skladu s skupnim trgom, ker vplivajo na izmenjave med državami članicami“*.

(121) Sporni ukrep daje zadrugi CELF določno prednost, ker gre za subvencijo, namenjeno zmanjševanju stroškov pri naročilih na drobno. Sicer pa te točke francoske oblasti niso nikoli zanikale.

(122) Subvencija je financirana s pomočjo proračunskih sredstev, s katerimi upravlja Uprava za knjigo in branje Ministrstva za kulturo, torej s pomočjo državnih sredstev.

(123) Subvencija je namenjena posrednikom za knjige in v praksi jo je dobivala samo zadruga CELF. Torej je selektivna.

(124) Kar zadeva popačenje izmenjav med državami članicami in izkrivljenost konkurence, ki jo povzroča ta ukrep, je Komisija upoštevala to, kar sledi.

(125) Podpora je dodeljena francoskim posrednikom, ki izvažajo knjige v francoskem jeziku v glavnem v nefrankofonske države. Ti francoski posredniki so torej vsaj načeloma v konkurenci z drugimi izvoznimi posredniki francoskih knjig, ki se nahajajo v drugih frankofonskih državah Skupnosti (v glavnem Belgija in Luksemburg). Vsekakor je potrebno omeniti, da je, ob upoštevanju znatnega razkoraka med količino knjig v francoskem jeziku, ki jih v nefrankofonske države izvaža Francija na eni strani ter Belgija in Luksemburg na drugi strani, izkrivljanje konkurence na trgu, ki jo povzroča podpora, zelo omejena.

(126) Podpora lahko prav tako povzroča izkrivljanje konkurence in neugodno vpliva na izmenjave s tem, ko ima sekundarne učinke na ostale dejavnosti zadruge CELF. Vendarle izgleda, da so le-te omejene na distribucijo v tujino in spletna stran zadruge CELF ([40]) jasno označuje, da zadruga ne prodaja niti v Franciji niti posameznikom. Sporna podpora je bila dodeljena zadrugi CELF s „Programom naročila na drobno“, ki je skušal zagotoviti, da bo poskrbljeno za vsa naročila, ki prihajajo od tujih knjigarn na nefrankofonskih območjih, ne glede na njihov znesek. Komisija poudarja, da je sporni mehanizem koristil tako kupcem kot založnikom, saj so imeli prvi koristi od čudovitih cen, drugim pa je olajšal prodajo. Tako vplivanje na izmenjave je vendarle zelo posredno in konec koncev tudi precej omejeno, če upoštevamo zelo šibko zamenljivost med knjigami v francoskem jeziku in knjigami v drugih jezikih.

(127) V teh okoliščinah predstavlja podpora, dodeljena zadrugi CELF, državno podporo v smislu člena 87, odstavek 1, Pogodbe, ker izpolnjuje štiri pogoje, ki so neločljivo povezani s pojmom podpore. Kljub temu je potrebno omeniti, da sta vpliv na izmenjave in popačenje konkurence, ki ju povzroča ta ukrep, zelo šibka.

(128) Sicer pa je potrebno poudariti, da so države članice, v skladu s členom 88, odstavek 3, Pogodbe, dolžne obvestiti Komisijo v primernem času o načrtih, s katerimi skušajo uvesti podpore.

(129) Toda francoska vlada spornega programa ni uradno prijavila, nič bolj kot podpore v korist zadruge CELF za obravnavanje naročil na drobno, preden je začela z njihovo dodelitvijo. Podpore so bile zatorej podeljene protizakonito.

(130) Vrh tega, ker je Sodišče delno razveljavilo odločbo Komisije z dne 18. maja 1993, potem odločbo 1999/133/ES, ki so odobrile podpore, namenjene zadrugi CELF, je podpora, ki je bila podeljena zadrugi CELF za obravnavo naročil na drobno, ostala protizakonita.

([40]) www.celf.fr

(131) Sedaj je potrebno preveriti, če je bila v tem primeru uporabna ena od izjem, predvidenih v členu 87, odstavka 2 in 3, tako da bi bili lahko sporni ukrepi oproščeni splošne prepovedi, predvidene v odstavku 1 tega člena.

2/ OCENA UKREPOV NA PODLAGI DOLOČB ČLENA 87, ODSTAVKA 2 IN 3 POGODBE

(132) Komisija poudarja, da izjeme člena 87, odstavek 2, Pogodbe v tem primeru niso uporabne, ker sporni ukrepi očitno niso nameravali doseči ciljev, ki so tam določeni. Prav tako podpora ni izpolnjevala pogojev, določenih z izjemo, predvideno v členu 87, odstavek 3, točka (a), Pogodbe, ker ni bila namenjena spodbujanju regijskega razvoja, s čimer bi lahko uporabljala to določbo. Izjema, predvidena v členu 87, odstavek 3, točka (b), ki se nanaša na promocijo uresničevanja projekta, ki je pomemben za skupni evropski interes, v tem primeru prav tako ne bi mogla biti uporabljena, saj sporni ukrep ni nameraval promovirati tak tip projekta. Ker podpora tudi ni nameravala odpravljati resno krizo francoskega gospodarstva, izjema iz drugega dela člena 87, odstavek 3, točka (b), v tem primeru prav tako ni uporabna. Končno se prav tako ne more sklicevati na člen 87, odstavek 3, točka (c), ki se nanaša na prispevanje k razvoju nekaterih dejavnosti ali nekaterih gospodarskih območij, ker podpora ni zasledovala regionalnih ali horizontalnih ciljev, in Komisija meni, da ta določba v tem primeru ne more biti uporabljena na sektorski osnovi.

(133) Nasprotno člen 87, odstavek 3, točka (d) Pogodbe določa, da: *„Podpore, ki so namenjene promociji kulture in ohranjanju dediščine in v primeru, ko ne kvarijo pogojev izmenjav in konkurence v Skupnosti v meri, ki bi bila v nasprotju s skupnim interesom, se lahko ima za združljive s skupnim trgom […]“*.

(134) Ugotovljeno je, da je bil kulturni cilj spornih podpor, ki ga je tožnica sprva priznavala ([41]), odslej priznan s strani Komisije v njeni odločbi z dne 18. maja 1993, potem potrjen s strani Sodišča v njegovi sodbi z dne 18. septembra 1995, ponovno potrjen z odločbo 1999/133/ES, in ni bil ponovno obravnavan v sodbi Sodišča z dne 28. februarja 2002.

(135) Ta cilj jasno potrjuje francoska vlada, ki je želela voditi premišljeno politiko, ki je skušala spodbujati razširjanje del v francoskem jeziku po celem svetu. Ta želja izvira iz težnje, ki skuša bolj in bolj ohranjati in spodbujati kulturno raznolikost na mednarodni ravni.

([41]) Pošta sveta družbe SIDE Komisiji z dne 7. septembra 1992.

(136) Komisija se je glede te teme že izrazila v svojem sporočilu Svetu in Evropskemu parlamentu, pod naslovom „Naproti mednarodnemu instrumentu za kulturno raznolikost“ ([42]). Komisija meni, da je kulturna raznolikost postala glavni predmet mednarodnih debat mednarodnih in regionalnih organizacij, ki omogoča odgovoriti na naraščajočo skrb civilne družbe in vlad glede ohranitve kulturnih posebnosti kot skupne dediščine ljudstev.

(137) Ohranjanje in promocija kulturne raznolikosti se pojavljata med ustanovitvenimi načeli evropskega modela. Vpisana sta v Pogodbo, v člen 151, odstavek 1, ki določa: *„Skupnost prispeva k razcvetu kultur držav članic, v spoštovanju njihove nacionalne in regionalne raznolikosti, hkrati pa tudi poudarja skupno kulturno dediščino“*, ali še v člen 151, odstavek 4, ki določa: *„Skupnost pri svoji dejavnosti upošteva kulturne vidike v skladu z drugimi določbami iz Pogodbe, zlasti zato, da se spoštuje in promovira raznolikost njenih kultur“*.

(138) Pogodba zahteva od Skupnosti in od držav članic, ki jo sestavljajo, da v mednarodnih odnosih promovirajo kulturne raznolikosti v imenu prispevka k ureditvi sveta, osnovani na trajnostnem razvoju, mirnem sobivanju in dialogu med kulturami. Francoske oblasti so, s tem ko so spodbujale in finančno podpirale razširjanje del v francoskem jeziku, izvajale kulturno politiko, ki ustreza ciljem, določenim s Pogodbo.

(139) V teh okoliščinah Komisija meni, da so podpore, ki so bile dodeljene zadrugi CELF z namenom razširjanja del v francoskem jeziku, in sicer ne glede na znesek naročila, pač zasledovale kulturni cilj iz Pogodbe.

3/ ZDRUŽLJIVOST SPORNIH PODPOR Z ZAKONODAJO SKUPNOSTI

(140) Na podlagi člena 87, odstavek 3, točka (d) Pogodbe, so podpore, namenjene promociji kulture in ohranjanju dediščine, lahko združljive s skupnim trgom, v primeru, ko ne kvarijo pogojev izmenjav in konkurence v meri, ki je v nasprotju s skupnim interesom.

a/ ***Uvodne pripombe Komisije glede mnenj tretjih oseb***

(141) Komisija ugotavlja, da se tretje osebe, ki so se pojavile po objavi odločbe o odprtju postopka, niso predstavile, z izjemo družbe SIDE in zadruge CELF, kot izvozni posredniki, ampak bolj kot specializirani ponudniki storitev „na debelo“. Nobena od tretjih oseb, ki so posegle vmes, ni nakazala, da je vložila prošnjo pri Ministrstvu za kulturo za pridobitev spornih podpor.

([42]) COM(2003)520 konč.

([43]) Pošti družbe SIDE z datumom 22. maj 1991 in z datumom 4. junij 1991.

(142) Vse kaže, na podlagi več mnenj tretjih oseb, da mehanizem podpore, ki so ga izvedle francoske oblasti, ni bil, vsaj ne v prvem času, sporen za predstavnike stroke, ki so se oglasili.

(143) Komisija je prav tako lahko ugotovila, da tožnica, tako kot tudi tretje osebe, ni prezrla podpor, ki so bile podeljene zadrugi CELF od njene ustanovitve leta 1980 dalje. Toda šele leta 1991 ([43]) je družba SIDE zahtevala od Ministrstva za kulturo, naj tudi njej dodeli sporne podpore. Zadeva pa je bila predložena Komisiji šele več mesecev kasneje, marca 1992.

(144) Komisija poudarja, da so mnenja tretjih oseb v glavnem kritična do politike diverzifikacije njenih dejavnosti s strani zadruge CELF ([44]). Očitajo ji, da je sčasoma in s pomočjo založnikov, ki so ji namenjali preferenčne popuste, posegla na trge, druge od tistega, za katere je bila izvorno ustanovljena, torej za trg naročil na drobno.

(145) Na podlagi predloženih dokumentov je razvidno, da je zadruga CELF v trenutku njene ustanovitve dejansko oskrbovala zgolj knjigarne. Šele pozneje, v letih 1990 je začela pridobivati druge tipe odjemalcev. Kljub temu ni razvidno, da bi se diverzifikacijo njenih dejavnosti financiralo s pomočjo spornih subvencij, ravno nasprotno, saj so le-te imele za cilj in učinek nadomestiti izključno povišane stroške, ki so jih povzročila naročila na drobno, kot je to prikazano v uvodni izjavi 198 in nadalje.

(146) Nekatere od tretjih oseb, ki se predstavijo kot grosisti izvozniki ali pa izvozne knjigarne, trdijo, da so bile podpore neuporabne za zadovoljitev povpraševanja, ne da bi pri tem predložile ustrezne podatke, ki bi potrjevali to trditev.

(147) Končno so nekatere od tretjih oseb trdile, da je zadruga CELF imela koristi zaradi privilegiranih odnosov, ki jih je to podjetje vzdrževalo z nekaterimi javnimi organizacijami, kot je „France édition“. Posebno Hexalivre je kritiziral odnos založbe „France édition“, ki naj bi zadrugo CELF obravnavala na privilegiran način, s tem ko ji je dajala dostop do razstaviščnega prostora na mednarodnih sejmih, ravno to, kar je podjetju Hexalivre odklonila.

(148) Komisija je lahko ugotovila, kot to potrjujejo dokumenti, ki so jih sporočile francoske oblasti, da je zadruga CELF, ki je članica založbe „France édition“, plačala tako najem lokacije na razstaviščnem prostoru založbe „France édition“ kot tudi kataloge naročene pri založbi „France édition“. Vsekakor, kot so to napisale francoske oblasti, se ta tip odnosov na noben način ni nanašal na javne oblasti.

([44]) Glej uvodno izjavo 81.

(149) Vendarle, ker ti podatki niso bili vključeni v odločbo o odprtju postopka z datumom 30. julij 1996, se ne nanašajo na problematiko „naročil na drobno“. Zato se Komisija v tem postopku ne bo izrazila glede tega vprašanja.

(150) Francoskim oblastem se prav tako očita, da so dajale prednost zadrugi CELF po ovinkih s pomočjo javnih naročil. Te trditve se nanašajo predvsem na podporo, namenjeno izvedbi programa „novosti“, ki ga je vodilo Ministrstvo za zunanje zadeve in pri katerem so igrala vlogo naročila s strani združenj povezanih s tem ministrstvom in z Ministrstvom za sodelovanje, kot so *Združenje za razširjanje francoske misli* (ADPF) in Združenje za razvoj izobraževanja in kulture v Afriki in na Madagaskarju (AUDECAM).

(151) Ker ti podatki niso bili vključeni v odločbo o odprtju postopka z datumom 30. julij 1996, se ne nanašajo na problematiko „naročil na drobno“. Zato se Komisija v tem postopku ne bo izrazila glede tega vprašanja.

(152) Končno družba SIDE razkrije „*zapleteno celoto podpor, od katerih ni imela koristi samo zadruga CELF, ampak tudi različne organizacije, ki so kot ona združevale založnike in javne oblasti v največji netransparentnosti*“, kot tudi kulturno politiko, ki so jo na splošno vodile javne oblasti.

(153) Za podkrepitev svojih trditev družba SIDE predloži zlasti poročilo Računskega sodišča z datumom november 1996. Komisija opaža, da to poročilo v glavnem vsebuje splošne kritike glede načina, kako so bile v Franciji razdeljene podpore za kulturo. Poročilo ne vsebuje nobenega podatka glede podpor dodeljenih zadrugi CELF za obravnavo naročil na drobno. Zadruga CELF je sicer omenjena, toda izključno v povezavi s „Programom stran na stran“ in akcijo „program plus“, programov, ki jih je Sodišče v svoji sodbi z dne 18. septembra 1995 ([45]) proglasilo za veljavne.

(154) Zato Komisija meni, da pri tem postopku sklepi iz poročila Računskega sodišča ne pripomorejo k jasnejši oceni. Vsekakor splošne kritike, ki jih je družba SIDE izrazila glede francoske politike v zvezi s podporami za kulturo, niso bile vključene v odločbo o odprtju postopka z datumom 30. julij 1996, ki se nanaša na „Program naročila na drobno“. Zato se v tem postopku Komisija ne bo izrazila glede tega vprašanja.

b/ ***Odgovor na s tem povezane trditve, ki jih je izrazila družba SIDE***

(155) V prvi fazi postopka preiskave podpor je družba SIDE odprla nekatera konkretna vprašanja glede rekapitalizacije zadruge CELF in koristi, ki jih je imela zaradi „upravljanja javnih programov“. Družba SIDE prav tako ugovarja celi vrsti enkratnih ugodnosti, povezanih s privilegiranimi odnosi, ki jih je zadruga CELF vzdrževala z javnimi oblastmi.

Rekapitalizacija zadruge CELF leta 1980

(156) Potrebno je omeniti, da se je kapital zadruge CELF leta 1980 povišal z 80 500 FRF na 1 280 500 FRF. Operacija je bila financirana deloma s strani ADEF, v višini 50 % in deloma s strani (privatnih) delničarjev zadruge CELF, v višini 50 %.

(157) Glaven cilj ADEF, ki je združevala določeno število založnikov, je bil ta, da spodbuja prisotnost knjig v francoskem jeziku v tujini in da podpira naložbe, ki so jih izvedli založniki ali izvozniki. Zveza je prejemala državni prispevek, ki ji ga je dodelilo Ministrstvo za kulturo.

(158) Potem ko je analizirala dokumentacijo, ki so ji jo predložile francoske oblasti, je Komisija prišla do zaključka, da sporno povišanje kapitala ni izhajalo iz državne podpore, ampak je bilo preprost učinek participacije. Dejansko ni zanikano, niti ni sporno, da so bili privatni investitorji udeleženi pri ustanovitvi podjetja v današnji obliki. Ministrstvo za kulturo ni poseglo v kapital zadruge CELF in ADEF, zveza, ki jo je resda deloma financirala država, je vendarle delovala kot privatni investitor v tržnem gospodarstvu. Subskripcija zveze ADEF dejansko popolnoma odgovarja točki 3.2, tretja črtica, sporočila Komisije glede uporabnosti členov 92 in 93 Pogodbe ES za javno participacijo ([46]). V teh okoliščinah postopek ni vseboval elementa državne pomoči v smislu člena 87, odstavek 1, Pogodbe.

(159) Vrh tega se je ta rekapitalizacija zgodila že več kot deset let od tega, ko je družba SIDE naslovila svojo prvo pismo na Komisijo, dne 20. marca 1992, in ko je Komisija francoske oblasti zaprosila za podatke s pošto z dne 2. aprila 1992. Zato in v skladu z določbami člena 15 uredbe (ES) št. 659/1999 Sveta z dne 22. marca 1999, ki je prinašal spremembe pri izvajanju člena 93 Pogodbe ES ([47]), Komisija ne bi mogla v tem primeru zahtevati izterjavo prirastka kapitala, pa četudi bi šlo za državno podporo.

Rekapitalizacija zadruge CELF prek zveze ADEF leta 1993

(160) Družba SIDE prav tako razkriva podporo, ki naj bi bila dodeljena zadrugi CELF leta 1993, prek odstopa dejavnosti zveze ADEF sindikatu SNE, ki je sodelavec zadruge CELF.

([45]) Glej uvodno izjavo 10.

([46]) Poročilo Evropskih skupnosti 9- 1984.

([47]) UL L 83, 27.3.1999, str. 1.

(161) V svojih pripombah z dne 5. decembra 2003 je družba SIDE opozorila Komisijo, da bi se morala, v skladu s spisi, ki ji jih je predložila na zaslišanju z dne 4. julija 2001, izraziti glede podpor, ki naj bi bile po njenem podeljene zadrugi CELF pri likvidaciji združenja ADEF junija 1993.

(162) Komisija poudarja, da ta točka ni bila vključena v odločbo o odprtju postopka z datumom 30. julij 1996. Zato se v tem postopku ne bo izrazila glede tega vprašanja.

Ugodnosti zadruge CELF, povezane z „upravljanjem javnih programov"

(163) Družba SIDE pojasnjuje, da se je zadruga CELF lahko ohranila na trgu in nadaljevala z nudenjem enakega tipa popusta svojim odjemalcem po ukinitvi „Programa naročila na drobno", ker je drugače še nadalje prejemala številne državne subvencije preko ovinka s pomočjo programov kot so „*Na vzhod Evrope*", ki je nastopil namesto programa „*Stran na stran*", ali pa „*Program plus*", ki naj bi mu bila dodeljena vedno višja sredstva.

(164) Potrebno je spomniti, da so bili ti programi, ki jih je Komisija že odobrila v svoji odločbi z dne 18. maja 1993, prav tako proglašeni za veljavne s strani Sodišča v njegovi sodbi z dne 18. septembra 1995 ([48]).

(165) Iz tega sledi, da se o teh vidikih ni poročalo v odločbi o odprtju postopka z datumom 30. julij 1986. Zato se Komisija v tem postopku ne bo izrazila glede tega vprašanja.

c) ***Podpora naročilom na drobno ni bila taka, da bi neugodno vplivala na pogoje izmenjav in konkurence v Skupnosti v meri, nasprotni skupnemu interesu.***

(i) *Mehanizem, namenjen promociji dejavnosti, ki jo je stroka opustila*

(166) „Program naročila na drobno" je Ministrstvo za kulturo zasnovalo leta 1980, v trenutku, ko je stroka (Skupina Hachette in Messageries du livre) želela zapustiti trg izvoznega posredništva. Sporni mehanizem je bil zasnovan tako, da je spodbujal operaterje, da so posegli na tržišče z namenom zadovoljitve vseh naročil knjig v francoskem jeziku, ki prihajajo od knjigarn na nefrankofonskih območjih.

(167) Komisija na prvem mestu ugotavlja, v skladu z nekaterimi mnenji tretjih oseb, ki so posegle v postopek, da so „Program naročila na drobno", ki je dejansko spremljal ustanovitev zadruge CELF v njeni sedanji obliki, poznali ljudje iz stroke, ki so ga, vsaj sprva, tudi dobro sprejeli ([49]) ali mu vsaj niso ugovarjali, ne da bi zato tudi zaprosili zanj.

(168) Družba SIDE trdi, da je bil „Program naročila na drobno" namenjen izključno zadrugi CELF. Po njenem naj bi to dejstvo potrjevala zavrnitev, ki ji ga je predložilo Ministrstvo za kulturo leta 1991. Istočasno pa družba SIDE ne zanika, da je bila zavrnitev njene prošnje za dodelitev podpor upravičena zaradi njene lastne odklonitve, da bi se podredila obveznosti po transparentnosti, ki je bila zahtevana za pridobitev teh podpor.

(169) Sicer pa je leta 1996 po razveljavitvi odločbe Komisije z dne 18. maja 1993 Ministrstvo za kulturo, zato, da bi zaključilo postopek, spomnilo družbo SIDE, da program pomoči za naročila na drobno ni bil rezerviran za zadrugo CELF. S pošto z dne 3. septembra 1996 ji je predlagalo sestanek, da bi preučilo, če je sposobna nuditi, pod enakimi pogoji transparentnosti, enake storitve, kot jih nudi zadruga CELF.

(170) Na sestanku, ki je potekal dne 26. septembra 1996, so vodilni iz družbe SIDE odklonili ponudbo, ki jim je bila predložena. Ministrstvu za kulturo so dali vedeti, da odklanjajo pridobitev programa, katerega združljivost z zakonodajo Skupnosti bi bila lahko postavljena pod vprašaj s strani Komisije.

(171) Da bi podprla svoje trditve, je družba SIDE predložila poročilo Državnega sklada za družbene vede, ki predvsem kritizira odločitev francoskih oblasti, da subvencij ni plačevala neposredno knjigarnarjem. Glede tega Komisija spomni, da so državne oblasti svobodne pri izbiri načina subvencij, ki se jim zdi najbolj prilagojen ciljem, ki jih zasledujejo, pod pogojem, da spoštujejo ustrezno zakonodajo Skupnosti. Vsekakor Komisija poudari pomanjkljivost umestnosti dokumenta, ki je bil predložen, in vrh tega pripomni, da sami pisci tega dokumenta kritično gledajo na lastno oceno ([50]).

(172) Končno družba SIDE vztraja pri tem, da so bile podpore nekoristne. Glede tega Komisija poudarja, da so bili prejemniki podpore zavezani, da obravnavajo vsa naročila manjša od 500 FRF. To je zagotavljalo, da so lahko knjige v francoskem jeziku dosegle vse knjigarne, vključno z najmanjšimi v oddaljenih krajih, tudi če so potrebovale le nekaj knjig, vrh tega pogosto izdanih pri različnih založnikih. Tega pa ni zagotavljala družba SIDE, ki vrh tega, kot je bilo to že povedano, ni oskrbovala vseh držav.

(173) V skladu s predhodnimi podatki je Komisija lahko ugotovila, da je bil „Program naročila na drobno" načeloma dosegljiv vsem podjetjem, ki bi vložili prošnjo zanj, od trenutka, ko bi sprejeli pogoje, ki se nanašajo na dodelitev podpor. Prav tako Komisija poudari, da je družba SIDE, od leta 1996 dalje, dala jasno vedeti, da ne želi prejeti teh podpor. V teh okoliščinah Komisija meni, da sporne podpore niso bile diskriminacijske in da so bile nujne za dosego ciljev, za katerimi so stremele francoske oblasti.

([48]) Glej uvodno izjavo 10.

([49]) Najmanj do leta 1991. Glej uvodne izjave 79 in nadalje.

([50]) Stran 163 poročila, ki ga je sporočila družba SIDE.

(174) Na vsak način Komisija meni, da četudi bi se lahko domnevalo, da so bile sporne podpore do leta 1996 rezervirane izključno za zadrugo CELF, so francoske oblasti pooblaščene, da presodijo, kateri ukrepi so najbolj primerni in uporabni za dosego zasledovanih ciljev na optimalen način, seveda dokler podpore ne presežejo uresničevanja zastavljenega cilja, kot bo to pokazano tu spodaj.

(ii) *Preverjanje Komisije na podlagi številčnih podatkov, ki so jih sporočile francoske oblasti in tožnica*

Trg izvoznega posredništva za knjige v francoskem jeziku

(175) Zadruga CELF in družba SIDE sta v svoji dejavnosti izvoznega posrednika distribuirale knjige v nefrankofonske države in ozemlja. Dejansko v frankofonskih deželah, kot so Belgija, Kanada in Švica, lokalni trg pokrit z velikimi založniki s pomočjo njihovih podružnic ali njihovih zastopnikov.

(176) Izvozno posredništvo torej igra zgolj postransko vlogo na trgih, ki predstavljajo glavna tržišča za knjige v francoskem jeziku, torej tri zgoraj omenjene države.

(177) Ugotovljeno je bilo, da je bila zadruga CELF ustanovljena konec sedemdesetih let zato, da bi olajšala nepopolnosti trga, ko so ga ljudje iz stroke zapustili zaradi nedonosnosti, in da je sporna podpora imela za cilj podpirati očitno nedonosen del dejavnosti posrednikov.

(178) V svoji odločbi 1999/133/ES je Komisija določila trg, na katerem je preverila učinke sporne podpore, kot da bi to bil trg za izvoz knjig v francoskem jeziku „na splošno“. Sodišče, ki je v tem sledilo utemeljitvam družbe SIDE ([51]), je sankcioniralo to analizo in ocenilo, da je Komisija zagrešila očitno napako pri ocenjevanju, ker izvoz knjig v francoskem jeziku in posredništvo pri izvozu knjig v francoskem jeziku ne predstavljata zamenljiva trga, ampak različna trga, pri čemer je drugi pod-trg prvega.

(179) Komisija, ne da bi s tem ugovarjala oceni Sodišča, opaža, da dokumenti, ki so bili predloženi med preiskavo zadeve tako s strani družbe SIDE kot s strani francoskih oblasti, kažejo na to, da so mehanizmi razširjanja knjig v francoskem jeziku v tujino zelo različni ([52]), dopolnjujoči se in včasih zamenljivi, pri čemer izvozno posredništvo predstavlja zgolj enega izmed številnih obstoječih sistemov.

(180) Komisija ugotavlja, da se družba SIDE in francoske oblasti očitno strinjajo, ko priznavajo, da ni vedno lahko določiti točnih robov različnih trgov v posebnem sektorju distribucije knjig.

(181) Družba SIDE v svojih zadnjih pripombah pokaže, da so na spornem državnem trgu prisotni splošni posredniki, kot sta ona sama in zadruga CELF. Drugi operaterji, ki jih definira enkrat kot posrednike, drugič kot izvozne knjigarnarje ([53]), prav tako prodajajo, na postranski način, neposredno končnim uporabnikom in naj bi bili v konkurenci na izredno postranski način z dvema splošnima posrednikoma.

(182) Francoske oblasti se deloma strinjajo z analizo družbe SIDE, pri čemer jasno izrazijo, da so knjigarnarji izvozniki, na katere se sklicuje tožnica, v resnici specializirani posredniki. Seznamu potencialnih konkurentov dodajo določeno število knjigarnarjev, ki strežejo, pa četudi priložnostno, naročilom tujih knjigarnarjev. Francija pojasni, da se mora odslej elektronske knjigarne šteti med konkurente splošnim posrednikom. Komisija meni, da je ta pripomba umestna, pa čeprav točni podatki, v smislu obsega za ta iz uporabe novih tehnologij izhajajoči del, še niso na voljo.

(183) Potrebno je opozoriti, da je družba SIDE Komisiji sporočila nekatere številčne podatke, ki skušajo ponazoriti *„vodilni položaj“*, ki ga zaseda zadruga CELF ([54]) na zadevnem pod-trgu.

(184) Komisija se v tej odločbi ne bo, kot je bilo to povedano v uvodni izjavi 29, izrazila glede pritožbe družbe SIDE, utemeljene na podlagi členov 81 in 82 Pogodbe, ker to vprašanje predstavlja predmet ločene preiskave. Glede tega je potrebno pojasniti, da je bilo dne 7. avgusta 2003 na družbo SIDE naslovljeno pismo, ki je sporočalo o predhodnem namenu Komisije, da bo zavrnila tožbo.

(185) Kljub temu in ne da bi to jemala kot dokončno stališče, ki ga bo morala zavzeti v neki drugi vrsti uradnih spisov, Komisija spomni, da je bila zadruga CELF, družba, ki združuje več poklicev, ustanovljena zato, in kar zlasti ni bilo zanikano v primeru mnenj tretjih oseb, da bi zapolnila nepopolnosti trga, ki so ga zapustili ljudje iz stroke. Tudi ni čudno, da so tržni deleži tega podjetja zelo veliki.

([51]) Družba SIDE se v več svojih pisnih komentarjih referira na podpore za izvoz knjig.

([52]) Glej uvodno izjavo 90.

([53]) Pošti z datumom 7. september 1992 in datumom 9. december 2002, ki se nanašajo na „Aux amateurs du livre international“.

([54]) Zadruga CELF naj bi prešla od 86,60 % tržnega deleža leta 1992 na 92,75 % tržni delež leta 2001, kar naj bi pomenilo, da znesek podpor ne vpliva na položaj zadruge CELF, saj so se podpore, ki so ji bile dodeljene, od 1996/97 vztrajno zniževale.

(186) Komisija meni, da je položaj zadruge CELF na obravnavanem trgu vendarle brez neposredne povezave z vprašanjem o dodelitvi odobrenih podpor. Komisija si prizadeva izključno za preverjanje združljivosti podpore na trgu izvoznega posredništva s členom 87, odstavek 3, točka (d) Pogodbe.

Umestnost pojma „naročila na drobno“ znotraj izvoznega posredništva

(187) Posredništvo pri izvozu knjig obstaja v tem, da zadovolji manj pomembna naročila. Ta trg so konec sedemdesetih let založniki in tradicionalni distributerji zapustili, ker ni bil dovolj donosen. Izvozno posredništvo se torej vsekakor nanaša na naročila na drobno.

(188) Družba SIDE in francoske oblasti se ujemajo pri definiciji obravnavane storitve. Nasprotno pa se njihova stališča razhajajo, ko je potrebno znotraj trga izvoznega posredništva identificirati „manj pomembna“ naročila (npr.: naročilo enega poceni dela s strani afriške knjigarne), ki povzročajo tako povišanje stroškov, da storitev ne more biti donosna.

(189) Ministrstvo za kulturo je določilo znesek „naročil na drobno“, ki jih je bilo potrebno subvencionirati, na pragu 500 FRF (76,22 eurov). Vendar so francoske oblasti pojasnile, da so lahko nekatera naročila, manjša od 500 FRF, donosna, medtem ko nekatera, ki so višja od tega zneska, niso. Cilj je bil najti ekonomsko sprejemljivo metodo, ki bi prepričala operaterje, da bi bili pripravljeni sprejeti naročila, ki so bila zaradi nezadostne donosnosti opuščena.

(190) Komisija je prosila tožnico in francoske oblasti, naj se izjasnijo glede problematike donosnosti dejavnosti. V ta namen jim je zlasti naročila, naj opišejo različne naloge, ki jih je potrebno opraviti pri izvedbi storitve, tako da bi se v tem primeru določilo, kaj naj bi bil izvor povišanih stroškov, ki jih je potrebno kompenzirati.

(191) Francoske oblasti in družba SIDE se na splošno strinjajo glede postopka obravnave naročila, ki je opisan v prilogi III s strani SIDE in ki ga francoske oblasti ne spodbijajo.

(192) Njihova razhajanja se torej nanašajo predvsem na vprašanje donosnosti, povezane s storitvami. Po mnenju družbe SIDE so vsa naročila donosna, ne glede na tip. Po mnenju francoskih oblasti nekatere storitve očitno niso donosne, kar upravičuje dodeljene podpore.

(193) Komisija v tem pogledu zabeleži nekatere trditve družbe SIDE, ki se, če so brane skupaj, lahko izkažejo za protislovne. Tako je na primer z naslednjima trditvama : „*najbolj zanimive stranke so tiste, ki imajo velik obseg naročil*“, in „*naročila na drobno so v celoti bolj donosna kot večja naročila*“.

(194) Komisija je lahko opazila, da družba SIDE in zadruga CELF ne merita sistematično na isti tip odjemalcev. Družba SIDE se je bolj zanimala za institucionalne odjemalce, medtem ko je zadruga CELF dajala prednost knjigarnarjem. Družba SIDE ugovarja tej zadnji točki. Kljub temu pa ni želela sporočiti Komisiji, kot jo je slednja prosila, točnih navedb glede tipologije njenih odjemalcev. Tožnica je v svojih pisnih komentarjih preprosto uveljavljala, da je bilo število njenih strank med letoma 1991 in 2002 1 308 in da je služila istemu tipu strank kot zadruga CELF.

(195) Da bi preverila umestnost protislovnih komentarjev, ki so ji bili predloženi, je Komisija na podlagi podatkov, sporočenih tako s strani družbe SIDE kot francoskih oblasti, rekonstruirala naslednje primerjalne tabele 3a, 3b in 3c :

Tabela 3a

(podatki podani v eurih)

1999	SIDE	CELF naročila na drobno	CELF brez naročil na drobno	CELF Skupaj
Promet	818 297	329 204	10 027 299	10 358 503
Število faktur	2 187	9 688	13 210	22 898
Število vrst	27 470/27 978	21 978	263 080	285 058
Število knjig	88 163	26 996	575 593	602 589

(podatki podani v eurih)

1999	SIDE	CELF naročila na drobno	CELF brez naročil na drobno	CELF Skupaj
Število strank ([55])	NI PODATKOV	2 171	718	2 889
Povprečno število vrst na fakturo	13,07	2,26	20	12
Povprečno število knjig na vrsto	3,21	1,22	2	2
Povprečno število izvodov na fakturo	40,84	2,79	44	28
Povprečna cena prodanega izvoda	9,09	12,19	17	17
Povprečna vrednost vrste	29,17	14,98	38	38
Povprečna vrednost računa stranke	NIPODATKOV	151,84	13 968	3 585

Tabela 3b

2000	SIDE	CELF naročila na drobno	CELF brez naročil na drobno	CELF SKUPAJ
Promet	1 021 831	301 604,53	11 151 915	11 480 519
Število faktur	2 069	8 763	12 565	21 448
Število vrst	29 006	20 387	258 124	278 511
Število knjig	102 229	25 229	586 643	610 872
Število strank	NI PODATKOV	2 007	631	2 638
Povprečno število vrst na fakturo	14,97	2,32	20	13
Povprečno število knjig na vrsto	3,52	1,24	2	2
Povprečno število izvodov na fakturo	52,75	2,87	46	28
Povprečna cena prodanega izvoda	9,87	11,95	19	19
Povprečna vrednost vrste	29,17	14,79	43	41
Povprečna vrednost računa stranke	NI PODATKOV	150,28	17 684	4 344

Tabela 3c

2001	SIDE	CELF naročila na drobno	CELF brez naročil na drobno	CELF SKUPAJ
Promet	905 077	275 068	12 817 252	13 092 330
Število faktur	2 137	7 702	12 195	19 897
Število naročenih vrst	23 990	17 681	256 019	273 700
Število knjig	105 518	21 853	590 278	512 129
Število strank	NI PODATKOV	1 659	835	2 494

([55]) Komisija obžaluje, da družba SIDE ni želela predložiti podatkov, ki se nanašajo na število njenih strank in na povprečno vrednost računa stranke.

2001	SIDE	CELF naročila na drobno	CELF brez naročil na drobno	CELF SKUPAJ
Povprečno število vrst na fakturo	11,23	2,30	21	14
Povprečno število knjig na vrsto	4,27	1,24	2	2
Povprečno število izvodov na fakturo	47,97	2,84	48	31
Povprečna cena prodanega izvoda	8,66	12,59	22	21
Povprečna vrednost vrste	37,73	15,56	50	48
Povprečna vrednost računa stranke	NI PODATKOV	165,80	15 360	5 250

(196) Komisija ugotavlja, da podatki, reproducirani v tabelah 3a, 3b in 3c prikazujejo, da zadruga CELF, z izjemo tistega, kar dojema kot „naročila na drobno“, proda povprečno število knjig na fakturo, ki je primerljivo povprečnemu številu družbe SIDE (44 proti 41 leta 1999, 46 proti 53 leta 2000 in 48 proti 48 leta 2001). Prav tako odgovarja na veliko število posebno majhnih naročil (v povprečju manjših od treh knjig in v približni povprečni vrednosti 35 eurov) : 9 688 naročil leta 1999, 8 763 leta 2000 in 7 702 leta 2001. Iz tega sledi, da je v celoti (stolpec „CELF skupaj“) število knjig na naročilo nedvoumno nižje za zadrugo CELF kot za družbo SIDE: 28 proti 41 leta 1999, 28 proti 53 leta 2000 in 31 proti 48 leta 2001.

(197) Iz zgoraj povedanega sledi, da je za dejavnost zadruge CELF še posebej značilno veliko število zelo majhnih naročil (v povprečju manjših od treh knjig in v višini približno 35 eurov), kar ga jasno razločuje od družbe SIDE in kar je lahko utemeljilo dodelitev spornih podpor.

Preverjanje elementov, ki so bili vzrok za dodelitev podpore: povišani stroški, povezani s „Programom naročila na drobno“

(198) Potem, ko je utemeljila primernost merila „naročila na drobno“ kot referenčnega elementa za upravičenje dodelitve podpor, je Komisija začela z analizo podatkov iz izračuna stroškov, ki so ji jih predložile francoske oblasti. Ti računovodski podatki upravičujejo povišane stroške zadruge CELF na delu „naročila na drobno“. Podatki, ki so jih francoske oblasti sporočile Komisiji, so za leto 1994, leto, v katerem je zadruga CELF od Ministrstva za kulturo prejela subvencijo v višini 2 000 000 milijonov FRF (304 900 eurov).

(199) Preverjanje Komisije sloni na podatkih iz izračuna stroškov, ki se nanašajo na stroške naročil na drobno v vrednosti manjši od 500 FRF. Komisija je upoštevala obrazložitve francoskih oblasti, ki pojasnjujejo, da je bil prag v višini 500 FRF, ki je pridržan za opredelitev „naročil na drobno“, določen na empiričen način ([56]).

(200) Francoske oblasti so predlagale prikaz dejstva, da obravnava naročil na drobno povzroča očitno povišanje stroškov. To zadnjo trditev jasno razložijo v primeru analize stroškov, ki se opira na osnovne podatke naslednje tabele 4 za referenčno leto 1994 :

Tip naročil	Naročila na drobno	Drugo	Skupaj
Promet (*)	2 419 006	48 148 971	50 102 869
Število faktur	9 725	10 947	20 672
Število knjig	24 933	442 740	467 673

(*) V francoskih frankih.

(201) Kot je to podrobno opisano v prilogi III, obravnava naročila zahteva izvedbo več nalog :

(a) prejem naročilnice knjigarnarja;

(b) kodifikacija naročila;

(c) prevzem naročila;

(d) pošiljanje naročila k založniku;

(e) prejem del;

(f) dodelitev fizičnega prostora za vsako stranko, „zaboj“ v katerega so uskladiščene naročene knjige;

(g) embalaža.

([56]) Glej uvodni izjavi 112 in 113.

(202) Analitičen pristop računovodstva omogoči zabeleženje celote prilivov, ki se nanašajo na zgoraj omenjene postopke. Faktura v višini 100 FRF načeloma zahteva toliko dela kot faktura v višini 10 000 FRF.

(203) Obrazložitve francoskih oblasti so Komisiji omogočile, da je ocenila stroške in da jih je prisodila različnim nalogam, povezanim z obravnavo naročila. Donosnost naročila je zlasti odvisna od tipa in števila knjig, od natančnosti podatkov na naročilnici kot tudi od težavnosti izvedbe naročila - 20 % naročil zadruge CELF in 4,5 % naročil družbe SIDE se lahko označi kot „težko“ izvedljive ([57]). Povrhu tega se naročila v vrednosti manjši od 500 FRF nanašajo, v 67 % primerov, na založniške hiše obrtniškega tipa ([58]). Končno obravnava naročil na drobno implicira vodenje številnih manjših računov.

(204) Stroški bodo višji pri naročilih na drobno, v toliko kolikor mora operater, ki obravnava naročilo, ne glede na njegov znesek, nujno ponoviti, za vsako posebej, iste materialne postopke. Podjetje, ki obravnava številna naročila na drobno, bo moralo izvesti organizacijo, ki bo sposobna prevzeti nase pomnožene različne etape postopka obravnave in torej iz tega izvirajoče dodatne stroške.

(205) Francoske oblasti razložijo, da je bil za vsak tip postopka uporabljen določen količnik. V ta namen se je upoštevalo različne dejavnosti, ki so bile izvedene v vsakem od postopkov, ki so opisani v prilogi IV.

(206) Na podlagi podatkov, ki jih je izročila Francija, je Komisija sposobna zaključiti, da so se leta 1994 stroški za obravnavo naročil na drobno zvišali na 4 446 706 FRF. Promet naročil manjših od 500 FRF je znašal 2 419 006 FRF. Podpore za to isto leto so se povišale na vsoto 2 000 000 FRF. Iz tega sledi posloven učinek v višini — 27 700 FRF.

Promet	2 419 006 FRF
Subvencije	2 000 000 FRF
Celotni dohodek	4 419 006 FRF
Stroški poslovanja	— 4 446 706 FRF
Poslovni učinki	— 27 700 FRF

(207) Komisija zato zaključi, da podpore v znesku 2 000 000 FRF niso bile sposobne nadomestiti stroške, ki izvirajo iz obravnave naročil na drobno.

(208) Da bi preverila pomembnost sporočenih podatkov za poslovno referenčno leto 1994, je Komisija prosila francoske oblasti za dodatne informacije, ki se nanašajo na dejavnost obravnave naročil na drobno s strani zadruge CELF za druga obdobja. Dokumenti in obrazložitve za druga poslovna leta, ki jih je predložila Francija, prikazujejo, da je struktura naročil na drobno (promet glede na število naročil na drobno, količina naročenih knjig, število faktur, ki se nanašajo nanje, število strank, vrst naročil, itd.) ostala iz leta v leto nespremenjena. V teh okoliščinah Komisija meni, da lahko podatki iz leta 1994 dostojno služijo kot referenca za oceno Komisije.

(209) Komisija je prav tako lahko preverila, v skladu s pogodbami, ki so ji bile sporočene, da je bila vsaka morebitna presežna vsota odbita od zneska podpore, ki je bila izplačana naslednje leto. Podpora torej ni mogla financirati druge trgovske dejavnosti zadruge CELF, v nasprotju s trditvami družbe SIDE in mnogih tretjih strank, ki so posegle v postopek.

(210) Dejansko so bile podpore dodeljene letno na podlagi sporočila računovodskih podatkov s strani zadruge CELF, pri čemer tudi stroški zaposlovanja, ki so upravičili povišane stroške, povzročene z „naročili na drobno“. Podpore torej niso mogle biti uporabljene v drugačne namene kot tiste, za katere so bile podeljene.

Ocena napak, ki jih je zabeležila družba SIDE

(211) Družba SIDE je v svojih zadnjih komentarjih opozorila Komisijo, da vsebujejo računovodski podatki, ki so jih francoske oblasti v drugi fazi postopka sporočile Komisiji zato, da bi upravičile obstoj povišanih stroškov, nekatere napake. Glede tega vprašanja so se obrnili na francoske oblasti, ki so predstavile Komisiji uporabne obrazložitve.

(212) Družba SIDE je razkrila, da so francoske oblasti zamenjale odstotke naročil, ki so bili elektronsko posredovani s tistimi, ki so bili naslovljeni na papirju. Komisija je lahko preverila, da je finančna pomota z zamenjavo predstavljala vsoto 0,24 eurov na knjigo pri stroških za eno naročilo na drobno. Ta razlika ni taka, da bi postavila pod vprašaj mehanizem nadomestil, ki jih je predstavila Francija.

(213) Glede spremembe v podatkih o prometu, ki jih je lahko razkrila družba SIDE v prvih računovodskih podatkih, ki jih je predložila Francija, Komisija potrjuje, da so same francoske oblasti začele s potrebnimi preverjanji od odprtja postopka dalje, leta 1996, in da zato trditve, ki jih je družba SIDE povzela v zadnjih komentarjih, niso utemeljene.

([57]) Odstotki, ki so jih sporočile francoske oblasti za zadrugo CELF in družba SIDE za njo samo.

([58]) Velike založniške hiše načeloma ustvarjajo večja naročila; pogosto vsebujejo distribucijo del širše množice, ki se v glavnem prodajajo v velikih količinah.

(214) Spremenljivost številčnih podatkov se razloži z dejstvom, da se v enem primeru nanaša na proizvod, ki upošteva zgolj prodajo samih knjig (2 284 536 FRF), medtem ko v drugem primeru sporočena številka (2 535 818 FRF) ustreza proizvodu, ki upošteva knjige in dodane proizvode (embalaže, zavarovalnine in prevoz).

(215) Družba je prav tako menila, da lahko razkrije nekatera „izkrivljanja“ med splošnim računovodstvom in izračuni stroškov, ki se nanašajo na podatke v zvezi s plačami. Francoske oblasti pojasnjujejo, da te razlike razloži dejstvo, da nekateri davki niso všteti v socialna bremena, ki so prikazani na davčnih dokumentih, temveč so neposredno prišteti k plačam. Komisija je lahko preverila točnost te obrazložitve na podlagi računovodskih dokumentov, ki so ji bili sporočeni.

(216) Komisija zato meni, da dodatne pripombe družbe SIDE glede netočnosti računovodskih podatkov, predloženih s strani francoskih oblasti, pri odprtju postopka leta 1996, niso take, da bi spodbijale oceno Komisije, ki se nanaša na umestnost računovodskih podatkov, ki upravičujejo nadomestilo za povišane stroške, ki so jih povzročila naročila na drobno.

Dodatne omejitve zadruge CELF

(217) Komisija je na podlagi analize predloženih dokumentov s strani same tožnice lahko ugotovila, da je bila ponudba zadruge CELF veliko večja od ponudbe družbe SIDE (3 000 založnikov, ki jih ponuja zadruga CELF, in 200, ki jih ponuja družba SIDE).

(218) Komisija je zabeležila ta podatek (ki ni upoštevan pri izračunu povišanih stroškov) in ugotavlja, da povečana ponudba zadruge CELF odgovarja potrebam Ministrstva za kulturo, ki so poskušale zagotoviti največjo možno razširitev knjig v francoskem jeziku. Ponudba družbe SIDE, ki kljub temu pojasnjuje, da lahko zagotovi vsak tip povpraševanja, ne upošteva, kar je vsekakor legitimno, tega kulturnega cilja.

(219) Francoske oblasti dodajajo, da je bila zadruga CELF pogostokrat v položaju, ko je bila prisiljena sprejeti finančna tveganja. Tako je nadaljevala z zagotavljanjem svojih storitev v nekaterih nestabilnih državah, kot je bilo v primeru Alžirije ali bolj nedavno v primeru Argentine. Prav tako je lahko zagotavljala storitve v nekaterih državah, ki niso imele jamstva zavarovanja COFACE.

(220) Družba SIDE prevzema povsem legitimno svoje poslovne odločitve in nakazuje, da ne želi posredovati na težavnih območjih, kot je podsaharska Afrika ali pa v državah, ki jih ne krije COFACE. Družba SIDE točneje pojasni, da gre za odločitve, ki razkrivajo trgovsko razvojno strategijo podjetij, in da je s svoje strani izbrala drugače kot zadruga CELF.

(iii) *Preverjanje Komisije glede prehajanja odjemalcev, ki jih je razkrila družba SIDE*

Prehajanja odjemalcev od družbe SIDE k zadrugi CELF

(221) Komisija je na podlagi analize obrazložitev in dokumentov, ki jih je predložila sama družba SIDE, ugotovila, da trditve družbe SIDE glede prehajanja odjemalcev niso utemeljene.

(222) Tako je Komisija prosila družbo SIDE, naj upraviči prehajanje odjemalcev, katerega žrtev naj bi bila zaradi ugodnih popustov, ki jih je bila „*zgolj zadruga CELF*“ sposobna ponuditi zahvaljujoč se prejetim podporam. V ta namen je družba SIDE predložila zelo obsežen dokument ([59]), katerih podatke v tej obliki Komisija ni mogla preučiti, predvsem zato, ker ti prehodi v njih absolutno niso bili razvidni. Komisija je prosila družbo SIDE za dodatne obrazložitve glede te točke, ki bi lahko zlasti ([60]) pojasnile, da naj bi se stranka, „Francoska knjigarna v Milanu“, postopoma odvrnila od njenih storitev v korist storitev zadruge CELF, v letih 1987/1988, ker je zadruga CELF ponudila tej stranki bolj privlačne popuste.

(223) Francoske oblasti so v odgovoru poudarile, da je bil italijanski trg znan po svoji konkurenčnosti in da je bilo vrh tega povišanje prometa zadruge CELF s to knjigarno občutno šele od leta 1999 dalje, torej veliko kasneje od obdobja, ki ga omenja družba SIDE.

(224) Komisija je lahko ugotovila, da ostali primeri, ki jih je navedla družba SIDE, niso nič bolj umestni ([61]). Tako ena od knjigarn, ki jih je navedla družba SIDE, knjigarna Grupodis iz Madrida, ni bila nikoli pomembna stranka zadruge CELF, ali pa navedene japonske knjigarne, ki so dejansko stranke velikih zneskov, na katere se ne nanaša del trga „naročila na drobno“.

(225) Poleg tega pa seznam popustov, ki jih je sporočila družba SIDE, ni tak, da bi upravičil, da so njeni popusti manj privlačni od tistih, ki jih ponuja zadruga CELF. Tako je od 28 založnikov, ki jih je družba SIDE izbrala, da bi ponazorila svoje dokazovanje, Komisija ugotovila, da družba SIDE ponuja bolj privlačne popuste v 16 primerih, proti 12 primerom za zadrugo CELF ([62]). Razhajanje je še večje, če upoštevamo pet dodatnih točk popusta, ki jih družba SIDE namenja za naročila, večja od 10 izvodov na naslov, ker v tem primeru zadruga CELF ne ponuja več boljših popustov razen za 6 založnikov proti 22 družbe SIDE.

(226) Komisija torej meni, da resničnost prehajanja odjemalcev družbe SIDE k zadrugi CELF, katerega izvor naj bi bili bolj privlačni popusti, ki jih zadruga CELF ponuja svojim strankam, zahvaljujoč se prejetim podporam, ni utemeljena.

([59]) Dokument z naslovom „Določitev izgub, ki jih je utrpela družba SIDE zaradi subvencij, ki jih je Ministrstvo za kulturo dodelilo zadrugi CELF med 1. aprilom 1980 in 31. marcem 1996“.

([60]) Družba SIDE navaja še pet drugih primerov.

([61]) Francoske oblasti spodbijajo druge primere družbe SIDE.

([62]) Začetna predstavitev popustov s strani družbe SIDE se je nanašala na seznam popustov zadruge CELF na državno ceno France TTC, medtem ko se izvozne prodaje določajo na osnovi cene brez davka. Primerjava je odslej narejena na podlagi seznama tako popravljenih cen.

Prehod odjemalcev zadruge CELF k družbi SIDE

(227) Kot je bilo pokazano v uvodni izjavi 69, v pismu Komisiji z dne 12. avgusta 2002, družba SIDE trdi, naj bi zadruga CELF že najmanj dve leti uporabljala pogoje, ki bi odvračali „majhne zneske“. Družba SIDE poudarja, da „ta politika prav tako ne dela drugega kot povečuje izkrivljanje konkurenčnosti družbe SIDE, ker se v takih okoliščinah nekatere bivše stranke zadruge CELF, ki imajo ‚majhne zneske‘, sedaj obračajo k družbi SIDE (…). V nasprotju s tem pa so za družbo SIDE očitno najbolj zanimive tiste stranke, ki imajo velik obseg naročil (…)“.

(228) Komisija na prvem mestu ugotavlja, da so te tarifne prilagoditve ([63]) nastopile v obdobju, ko so bile sporne podpore ukinjene in/ali zelo občutno znižane, torej v trenutku, ko je zadruga CELF morala najti alternativne rešitve, če je hotela nadaljevati z zadovoljevanjem naročil na drobno, za katere je bila pooblaščena.

(229) Komisija je začela s primerjavo ([64]) številčnih podatkov obeh podjetij in ugotavlja, da iz njih ne izhaja noben element, ki bi lahko potrdil trditve družbe SIDE, ki bi se nanašali na nedavne prehode odjemalcev, ki ji družba razkriva. Dejansko Komisija ne ugotavlja povečanja števila faktur, ki jih je ustvarila družba SIDE. Leta 1999 jih je bilo 2 187, in leta 20 002 137; glede števila strank Komisija spominja, da ni mogla narediti primerjave glede te točke, ker ni mogla dobiti podatkov s strani družbe SIDE.

(230) Komisija prav tako ne najde podatkov, ki bi lahko pokazali, da je število „naročil na drobno“, ki jih je izvedla družba SIDE, naraslo, odkar zadruga CELF ni več prejemala podpor. Nasprotno, številke, ki jih je sporočila družba SIDE, kažejo, da se je povprečno število knjig na fakturo povečalo od 40,31 leta 1999 na 49,38 leta 2001, medtem ko bi se prehod odjemalcev od zadruge CELF k družbi SIDE, če bi se uresničil, moral prevesti v znižanje števila knjig na fakturo.

(231) Komisija nazadnje zapiše, da je povprečno število prodanih knjig na vrsto s strani družbe SIDE še vedno večje od povprečja tistih, ki jih je prodala zadruga CELF, in to velja za celoto njene dejavnosti in ne samo za naročila na drobno. Zato ukinitev podpor ni povzročila prehajanja strank zadruge CELF proti družbi SIDE.

(232) Poleg tega pa so za analizo državnih podpor umestna samo izkrivljanja konkurenčnosti, ki so jih povzročile te podpore, in ne učinki znižanja in/ali ukinitve podpor, ki jih ima družba SIDE za negativne.

Sklep Komisije glede prehodov odjemalcev

(233) Komisija meni, na podlagi podatkov, ki so jih sporočile tako družba SIDE kot francoske oblasti, da so edine vidne posledice ukinitve podpor zmanjšanje prometa naročil na drobno, ki jih je obravnavala zadruga CELF in znatno znižanje števila strank (-17,34 % med letoma 1999 in 2001) kot to prikazuje naslednja tabela 5:

Tabela 5 — Razvoj dejavnosti „naročila na drobno in majhni zneski“

Podatki, ki so jih priskrbele francoske oblasti.

Leta	Promet naročila na drobno (v eurih)	Razvoj	Število strank	Razvoj
1999	329 204		2 171	
2000	301 605	- 8,38 %	2 007	- 7,55 %
2001	275 068	- 8,80 %	1 659	- 17,34 %

(234) Komisija prav tako meni, da so komentarji družbe SIDE v nasprotju z njenimi lastnimi trditvami, po katerih naj bi se moralo upoštevati samo število vrst, ki jih prevzame ponudnik storitve, in da je celotni znesek nepomemben v smislu donosnosti. Če bi bilo to res, družba SIDE ne bi imela nikakršnega razloga za domneve, da prehod odjemalcev od zadruge CELF proti njenim storitvam (ki poleg tega ni razviden iz predloženih številčnih podatkov) povečuje izkrivljanje konkurenčnosti, ki jo prenaša družba SIDE ([65]). Vrhu tega Komisija pokaže, da si družba SIDE nasprotuje, ko pravi, v beležki z datumom 9. december 2002, da „*…so naročila na drobno v celoti bolj donosna kot večja naročila*“.

([63]) Tarifne spremembe zadruge CELF niso zanikane s strani Francije, ki opozarja, da je morala zadruga trenutno pregledati tarife „naročila na drobno“ po znižanju podpor.

([64]) Glej prav tako tabele 3A, 3B in 3C.

([65]) Družba SIDE je pri komentarju te točke pojasnila, da „Očitno je, da so najbolj zanimive tiste stranke, ki imajo veliko količino naročil, - ne zato, ker ostale ne bi bile donosne, ampak preprosto zato, ker je kot vsako komercialno podjetje, vedno bolje imeti stranke, ki proizvedejo velik obseg prometa“.

(235) Tabela 6, ki jo je rekonstruirala Komisija na podlagi podatkov, ki so jih sporočile francoske oblasti in družba SIDE, prikazujejo, da ni avtomatične povezave med zvišanji in znižanji prometa družbe SIDE in med zvišanji in znižanji dodeljenih subvencij.

Tabela 6

Referenčna leta	Podpore, dodeljene zadrugi CELF v eurih	Spreminjanje prometa družbe SIDE	PODPORA
1990	304 900	———	——-
1991	373 500	+	+
1992	422 280	-	+
1993	382 650	+	-
1994	304 900	-	-
1995	304 900	-	=
1996	304 900	-	=
1997	243 920	-	-
1998	182 940	+	-
1999	121 960	-	-
2000	60 980	+	-
2001	38 110	-	-
2002	0	-	0

(236) Številčni podatki, ki sta jih sporočili tako zadruga CELF kot družba SIDE, so Komisiji omogočili ugotoviti, da raven podpor, plačanih zadrugi CELF, nima avtomatične povezave z dejavnostmi in rezultati družbe SIDE, edini drugi splošni posrednik na trgu ([66]). Na primer, več let se je promet družbe SIDE zniževal, pa čeprav se je podpora, dodeljena zadrugi CELF, zniževala.

(237) Komisija je poleg tega lahko ugotovila, da je bila vidna in pomembna posledica ukinitve podpor zadrugi CELF na trg znižanje njenega prometa „naročil na drobno“ in zmanjšanje števila njenih „majhnih zneskov“.

(238) Komisija ugotavlja, pri čemer se sklicuje na sporočene številčne podatke, da brez podpor del povpraševanja danes ni več zadovoljen s strani zadruge CELF in da družba SIDE ne izkoristi omenjene nepopolnosti trga.

(239) Komisija je vrh tega lahko ugotovila, da za obdobje 1994-2001 podeljene subvencije niso pokrile celotnega primanjkljaja „Programa naročila na drobno“, in so predstavljale sorazmerno majhen del celotnega prometa zadruge CELF: od 3,95 % leta 1994 do 0,29 % leta 2001 ([67]).

([66]) Komisija spomni, da so bile enake točne podpore, kot so današnje sporne, podeljene dvema podjetjema, Servedit in Ecole des Loisirs.

([67]) Glej prav tako glede te točke prilogo II.

(240) V skladu s celoto podatkov, ki so bili analizirani, se zdi, da se sporne podpore nanašajo na izredno obroben del dejavnosti izvoznega posredništva, ki očitno ne bi bil realiziran brez teh podpor. Komisija je prav tako lahko ugotovila, da podpore, ki jih je dodelila Francija, niso bile take, da bi pokrile stroške, neločljivo povezane s to dejavnostjo.

(241) Komisija prav tako spomni, kot je bilo omenjeno v uvodni izjavi 132 in nadalje, da sta vpliv na izmenjavo in izkrivljanje konkurenčnosti na ravni Skupnosti zelo omejena. Te elemente mora Komisija upoštevati, ko ocenjuje združljivost podpor s členom 87, odstavek 3, Pogodbe, kot je to jasno nakazalo Sodišče v sodbi z dne 27. januarja 1998 v primeru Ladbroke Racing Ltd c/ Commission ([68]).

(242) Zato podpore, dodeljene zadrugi CELF v okviru „Programa naročila na drobno“ niso bile take, da bi kvarile konkurenco in izmenjave v meri nasprotni skupnemu interesu. Poseg francoskih oblasti je bil sorazmeren z zasledovanim ciljem, dopuščal je izključno to, da se bo izpolnilo del povpraševanja, ki drugače ne bi bil zadovoljen, zunaj vsakih skrbi glede donosnosti s strani podjetja ponudnika storitev.

([68]) Sodni primer T-67/94, PSES str. II — 1. Glej še posebej točke od 150 do 162.

B/ *UPORABNOST DOLOČB ČLENA 86, ODSTAVEK 2, POGODBE*

1/ STALIŠČE FRANCOSKIH OBLASTI

(243) Francoske oblasti zagovarjajo stališče, kot so to naredile leta 1998 ([69]), da je bila zadruga CELF pooblaščena za storitev v javnem interesu in da morajo biti zato sporni ukrepi ocenjeni z vidika določb člena 86, odstavek 2, Pogodbe, ki določa, da *„Podjetja, zadolžena za vodenje storitev v splošnem gospodarskem interesu ali da predstavljajo značaj fiskalnega monopola, so podvržena pravilom te Pogodbe, zlasti pravilom o konkurenčnosti, v mejah, ko uporaba teh pravil ne povzroči, da pravno ali dejansko spodleti izpolnitev posebnega poslanstva, ki mu je bilo dodeljeno. Na razvoj izmenjav se ne sme vplivati v meri, nasprotni interesu Skupnosti.“*.

(244) V tem pogledu so francoske oblasti sporočile več besedil ([70]), ki naj bi po njihovem mnenju potrjevala značaj storitve v splošnem gospodarskem interesu, ki se nanaša na poslanstvo, zaupano zadrugi CELF.

(245) Francoske oblasti so na podlagi teh besedil pokazale, da je Uprava za knjigo in branje do leta 2001 z zadrugo CELF vsako leto sklenila pogodbo, ki je določila cilje sodelovanja med ministrstvom in zadrugo CELF, kot tudi obveznosti za vsako stran.

(246) Francoske oblasti so predložile več svojih pogodb. Prva, z datumom 25. april 1991, določa v svojem členu 1, da *„ministrstvo podeljuje svojo podporo za dejavnosti prerazporeditve naročil knjig na drobno s strani zadruge CELF, ki so namenjena v tujino…“*. Druga pogodba, z datumom 23. oktober 1997, tako se zdi, prvič omenja, da *„ministrstvo podeljuje svojo podporo za operativne stroške javne storitve zadruge CELF, ki so povezani z naročili na drobno“*. Pogodbe, ki so bile sklenjene v nadaljevanju do leta 2001, so popolnoma enake, razen glede zneska podeljenih podpor.

2/ OCENA KOMISIJE

(247) Komisija je že sklenila v tej odločbi, da je podpora, podeljena zadrugi CELF, državna podpora v skladu s členom 87, odstavek 1 Pogodbe in da je združljiva s skupnim trgom z uporabo člena 87, odstavek 3, točka (d) Pogodbe. Zato in v skladu s sodno prakso Sodišča ([71]), se Komisiji ni potrebno nadalje ukvarjati z ocenjevanjem subvencioniranih dejavnosti zadruge CELF v luči člena 86, odstavek 2, Pogodbe. To stališče je potrdilo Sodišče v sodbi z dne 22. junija 2000 ([72]), kjer je sklenilo, da mora biti pri Komisiji prijavljena tudi podpora, ki je upravičena na podlagi člena 86, odstavek 2, Pogodbe. Torej ni več potrebno določiti, ali so podpore zadruge CELF upravičene tudi v skladu s členom 86, odstavek 2, Pogodbe.

(248) Komisija pripominja, da je medtem, v sodbi Altmark ([73]), z datumom 24. julij 2003, Sodišče točno določilo, v katerih okoliščinah neka subvencija podjetju, ki je pooblaščeno za vodenje storitve v splošnem gospodarskem interesu, ne predstavlja državne podpore. Toda Komisija ugotavlja, da v tem primeru okoliščine niso bile upoštevane. Kot prvo, Komisija meni, da okoliščina, ki jo predvideva točka 89 sodbe Altmark ni bila upoštevana, ker se sodna podlaga podpore ne nanaša izrecno na zadrugo CELF. Nadalje Komisija meni, da točka 90 te sodbe, ki se nanaša na predhodno določitev parametrov, na podlagi katerih se izračuna nadomestilo, prav tako ni bila izpolnjena, pa čeprav podpora ni v celoti presegla zneska, ki je nujen za nadomestitev stroškov, ki se nanašajo na obravnavo naročil na drobno.

VI/ **ZAKLJUČEK**

(249) Ob upoštevanju tega, kar je bilo povedano, se zdi, da sporne podpore odgovarjajo potrebam, določenim v določbah člena 87, odstavek 3, točka (d) Pogodbe, s tem, da ustrezajo zasledovanemu kulturnemu cilju. Dejansko je Komisija ugotovila, da ne izkrivljajo izmenjav in konkurence v Skupnosti v meri, nasprotni skupnemu interesu —

SPREJELA NASLEDNJO ODLOČBO:

Člen 1

Podpora, namenjena Zadrugi za izvoz francoskih knjig (CELF) za obravnavo naročil na drobno knjig v francoskem jeziku, ki jo je Francija izvedla med letoma 1980 in 2001, predstavlja podporo, ki ustreza členu 87, odstavek 1, Pogodbe. Ker se je Francija izognila uradni prijavi te podpore Komisiji, preden jo je izvedla, je bila ta podpora podeljena nezakonito. Podpora je kljub temu združljiva s skupnim trgom v skladu s členom 87, odstavek 3, točka d), Pogodbe.

([69]) Glej uvodno izjavo 24.
([70]) Glej uvodno izjavo 102.
([71]) Sodba z dne 15. marca 1994, sodni primer C- 387/92, Banco Exterior de España c/Ayuntamiento de Valencia, PSES str. I-0877.
([72]) Glej uvodne izjave 24 in nadaljnje.
([73]) Sodni primer C-280/00. Altmark Trans GmbH in Regierungspräsidium Magdeburg c/Nahverkehrsgesellschaft Altmark GmbH, PSES str. I-7747.

Člen 2

Republika Francija je naslovljenka te odločbe.

V Bruslju, 20. aprila 2004

Za Komisijo
Mario MONTI
Član Komisije

PRILOGA I

Tabela spreminjanja podeljenih podpor od leta 1980 v eurih

1980	91 470
1981	91 470
1982	205 510
1983	164 640
1984	137 200
1985	141 780
1986	248 490
1987	214 950
1988	213 430
1989	259 160
1990	304 900
1991	373 500
1992	422 280
1993	382 650
1994	304 900
1995	304 900
1996	304 900
1997	243 920
1998	182 940
1999	121 960
2000	60 980
2001	38 110
2002	0

PRILOGA II

Proti znižanju nadomestila za stroške zadruge CELF

Podatki, ki so jih sporočile francoske oblasti

Leto	Znesek podpore v eurih	Skupaj stroški	Sprejeti odstotki
1994	304 900	683 788	44,59%
1995	304 900	697 177	43,73%
1996	304 900	624 206	48,85%
1997	243 920	680 023	35,87%
1998	182 940	664 783	22,63%
1999	121 960	635 577	19,1 %
2000	60 980	572 670	10,65%
2001	38 110	509 048	7,49%
2002	0	0	0

PRILOGA III

Postopek obravnave naročil

Podatki iz komentarjev družbe side

Nova stranka

(a) Pošiljka dosjeja kupcu, ki vsebuje
   — splošne pogoje prodaje (e-pošta, faks ali pošta)
   — vlogo za odprtje računa (e-pošta, faks ali pošta)

(b) Po prejetju vloge za odprtje računa, preverjanje plačilne zmožnosti stranke pri zavarovalnici COFACE.

(c) Odprtje ne predstavlja problema: odprtje računa stranki

(d) Odprtje predstavlja problem: stranki ne bo ustreženo razen na podlagi „proforme“, torej po plačilu predračuna)

Stranka imetnica računa

(a) Identifikacija stranke (zlasti z njeno številko računa)

Prevzem naročenega blaga (iskanje med 640 000 naslovi, ki vključujejo knjige, avdio kasete, avdio CD in CD Rome

Prevzem; enkrat, ko je identificirano blago; prijava količine, datuma naročila, izkazila stranke, potrditve prevzema.
   — Če je potrebno prevzeti drugo serijo naročil, postopek ponovimo.
   — Možno je spremeniti način pošiljanja naročil glede na željo stranke.

(b) Naročeno delo ni v bazi podatkov.
   — Ročni prevzem blaga

Navedemo naslov, ime avtorja; ISBN, založnika, ponudnika

(c) Vsako naročilo knjige avtomatično povzroči naročilo „ponudnika“

(d) Programska oprema avtomatično posreduje naročila oskrbljenim, torej tistim, na katere se naročilo nanaša.

(e) Naročilnice so takrat avtomatično natisnjene in poslane po faksu, po pošti ali po kurirjih ponudnikom.

Sprejem blaga

(a) Izročitev blaga — po pošti ali po kurirju

(b) Preverjanje ujemanja faktur ali dobavnic s paketi,

(c) Vpis v program opremo za sprejem blaga, ki omogoča identificiranje dela in njegovega naslovnika,

(d) Možne reklamacije so avtomatično posredovane ponudnikom

(e) Računalnik takrat natisne, za vsako stranko seznam prejetih knjig in „številko predala“.

(f) Ko je naročilo popolno ali ko se odločimo, da morajo biti dela stranke poslana, pripravimo pošiljke. Začnemo z označitvijo teže in cene prevoza, če je potrebno.

Vknjiženje računov in pošiljanje

(a) Fakture so avtomatično natisnjene, kot tudi seznam pošiljke. Pošiljanje je izvedeno na način, ki si ga je izbrala stranka. Vodenje računov je avtomatično. Fakture so naslovljene na stranke po pošti.

(b) Računski izvlečki so izdani vsak konec meseca, zaradi česar so plačila prejeta glede na zapadlosti vsake stranke. Torej v tej zvezi domnevamo, da so te stranke plačilno zmogljive.

(c) Način plačila: kreditna kartica — Največji zneski so poravnani z bančnim virmanom ali s čeki, včasih z akreditivom.

PRILOGA IV

Preverjanje podatkov iz izračuna stroškov zadruge CELF - 1994

na podlagi podatkov, ki so jih sporočile francoske oblasti

Številčni podatki v frankih in eurih

	FRF	euri
Stroški za nakup knjig	**2 068 293**	**315 309**
- nakup	2 026 011	308 863
- prevoz in kurirji	42 282	6 446
Stroški osebja	**1 670 963**	**254 737**
- Sprejem (del), neposredna delovna sila	217 641	33 179
- Pakiranje, neposredna delovna sila	53 409	8 142
- Trgovska storitev, neposredna delovna sila		
- Področje 1	149 770	22 832
- Področje 2	157 627	24 030
- Področje 3	49 390	7 529
- Plače za poslovne storitve	1 022 285	155 846
- Plače v marketingu	20 841	3 177
Stroški poslovanja	**518 926**	**79 110**
- Porabljene embalaže	14 770	2 252
- administracija	183 784	28 018
- prevozi na prodaje	148 056	22 571
- provizija na prodaje	36 540	5 570
- telefon, teleks	29 103	4 437
- Stroški pri prevzemu inkaso	26 294	4 008
- Kreditno zavarovanje	20 929	3 191
- Amortizacija naložb v material	20 609	3 142
- Drugo	38 841	5 921
Izolirani posredni fiksni stroški	**188 524**	**28 740**
- poklicni davki	14 064	2 144
- dodeljena sredstva za pristojbine	51 890	7 911
- Zunanje storitve	66 828	10 188
- posebni stroški	46 733	7 124
- drugo	9 009	1 373
Skupni stroški	4 446 706	677 896

Uporabljen menjalni tečaj: 1 euro = 6,55957 FRF

Komentarji in obrazložitve

(1) *Stroški nakupa in prevoza (med katerim tudi prevoz kurirjev):* Ta strošek je bil izračunan tako, da se je upoštevalo celotni strošek tistih dejavnosti, ki se jih je prisodilo glede na število knjig, vzemimo da 38 795 874 FRF (5 914 393 eurov). Ta znesek delimo s številom knjig, da dobimo enoten strošek na knjigo. Skupno število knjig, ki jih je zadruga CELF prodala leta 1994 je bilo 467 673; zato enoten strošek na knjigo znaša 82,95 FRF (12,65 eurov). Da bi določili, kolikšen je bil strošek nakupa in prevoza, ki ga moramo pripisati naročilom na drobno, pomnožimo enoten strošek na knjigo s številom knjig naročil na drobno, kar da znesek 2 068 293 FRF (315 309 eurov) za naročila na drobno.

(2) *Stroški osebja:* Na tem mestu je bil uporabljen količnik 3 (na podlagi števila knjig), ker sprejem „naročil na drobno" povzroča težave, ki so neločljivo povezane z njihovo posebnostjo. Sprejem del, ki prihajajo od velikih založnikov ali distributerjev, je avtomatizirano zahvaljujoč se kodi EAN, ki omogoča prepoznavanje dela z optičnim branjem. Nasprotno dela, ki so jih objavili mali založniki, pogosto nimajo črtne kode, kar povzroči, da jih je treba prepoznati ročno.

Po drugi strani so veliki založniki dobavljali za pariške stranke v zameno za udeležbo pri stroških za prevoz, določenih s strani medpoklicnega združenja, ki je znašala 0,75 FRF/kg, medtem ko je bila cena, ki se jo je plačalo kurirjem 6,5 FRF/kg za pakete uporabljene za dela, ki so prihajala od malih distributerjev. Ker je bilo vknjiženje računov tujim knjigarnarjem pavšalno, je ta vir oskrbovanja povzročal znižanje dobička.

Uporaba količnika 3 za naročila na drobno torej omogoča vključitev v izračun stroškov pravilno obremenitev obravnave.

(3) *Pakiranje:* Neposredna delovna sila je bila upoštevana na podlagi števila knjig

(4) *Trgovske storitve:* Stroški neposredne delovne sile so bili izračunani z uporabo količnika 3, ker naročila na drobno predpostavljajo težjo obravnavo na ravni upravljanja prodaje. Razlike pri obravnavi omogočajo vključitev v izračun stroškov pravilno obremenitev njihove obravnave.

Dodatne obrazložitve, ki se nanašajo na kodifikacijo naročila: Ob predpostavljanju težav, povezanih s kodifikacijo naročil, so nujna dodatna dela. Treba je pripomniti, da morajo biti ta dela izvedena ne glede na znesek naročila.

Vrh tega je prevzem naročil pospremljen s predhodnimi iskanji: ISBN, katalog založnikov, različne banke podatkov, preverjanje razpoložljivosti (ali ne) dela, preverjanje ustreznosti naročila/založnika. V primeru težav, povezanih s kakovostjo naročilnice, zlasti pri identifikaciji naročila, se pojavijo dodatni stroški. Pogosto se te težave pojavijo v primeru naročil na drobno. Velike knjigarne, ki realizirajo velik promet z zadrugo CELF, so na splošno velika podjetja, ki uporabljajo zmogljiva orodja, ki jim omogočajo, da racionalizirajo svoje upravljanje in še zlasti da posredujejo standardizirana naročila, kar pomeni, da vsebujejo jasne identifikacijske označbe. Zadruga CELF šteje med svoje stranke zelo številne majhne knjigarne, katerih dejavnost ne omogoča vedno uporabe modernih pripomočkov mednarodne trgovine. Zato so tudi naročila tega tipa ustanov včasih težko dešifrira in vsebujejo le del podatkov, ki so nujni za izvedbo naročila, kar pomeni dodatno delo in torej dodatne stroške.

(5) *Plače storitve poslovanja:* (vodenje, elektronsko obdelovanje podatkov, standardizacija, računovodstvo, marketing, gospodarno upravljanje)- na stroške vpliva število knjig, razen pri računovodstvu glede števila faktur.

(6) *Stroški poslovanja - porabljene embalaže, prevozi na prodaje in amortizacija naložb v material:* Stroški so izračunani na knjigo.

(7) *Stroški poslovanja - administracija:* Stroški so izračunani na število faktur.

(8) *Stroški poslovanja - provizija na prodaje in kreditno zavarovanje:* Stroški so izračunani glede na promet.

(9) *Stroški poslovanja - telefon, teleks in stroški prevzema inkaso:* uporabljen je bil količnik 2,5, ker se stroški, povezani s telefonom, spreminjajo glede na številne faktorje, zlasti z odgovori strank in iskanji založnikov. Ti stroški se nanašajo na več postopkov, med katerimi so prejem naročilnice knjigarnarja, kodifikacija naročila, prevzem naročila in računovodstvo, ki mora zabeležiti celoten priliv pri opisanih postopkih.

(10) *Poklicni davki in dodeljena sredstva za pristojbine:* stroški so izračunani glede na promet. *Zunanje storitve* (primer najemnine, potovanja in premestitve, stroški promocije itd.) in posebni stroški: stroški izračunani glede na število knjig.